

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 7
(1029)

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2013 m. vasario 15 d. *

Sveikiname Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos proga

Prieš 95 metus, 1918 metų vasario 16-ąją, Nepriklausomybės Aktu Lietuva paskelbė, kad yra pasirengusi kurti savarankišką neprieklausomą valstybę. Šis patriotiškumo kelias tapo mūsų tautos dvasine atrama ir įsipareigojimu, lydėjusi neprieklausomybės ir rezistencijos kovose, neleidusiu pasiduoti okupantams, atvedusiu į Kovo 11-ąją.

Didžiuokimės mūsų valstybės istorija ir visais kovojuisiais už Laisvę ir Neprieklausomybę. Išlikime tvirti ir stiprūs, darbštūs ir kūrybiški, kurkime savo krašto gerovę ne skambiai žodžiais, o prasmingais darbais.

Linkime sveikatos, sėkmės, pakilios nuotaikos, tikėjimo savimi, vieni kitais ir savo Tėvynė.

**LPKTS pirmininkas Povilas Jakučionis,
LPKTS valdyba,
„Tremtinio“ redakcija**

* * *

Gerbiami bendražygiai,
Nuoširdžiai sveikiname
Laisvės dienos – Vasario 16-
osios proga. Ypač tuos, kurie
išsaugojote Vasario 16-osios
dvasią ir nepagailėjote fizinių
bei dvasinių jėgų valstybės at-
kūrimui Kovo 11-ąją.

**Lietuvos laisvės kovos
sajūdžio taryba**

* * *

Mieli bendražygiai,
Vasario 16-oji – mūsų tau-
tos, valstybės, kiekvieno mū-
sų šventė! Džiaukimės šia
diena ir savo darbais, kurkime
tvirtą, vieningą ir teisingą Lietu-
vą, puoselėjime tautos kul-
tūros tradicijas, eikime šiuo ke-
liu tvirtai ir ryžtingai, įkvėpda-
mi jaunąjį kartą ir tuos, kurie
šiuo metu toli nuo Tėvynės!

Šios gražios ir prasmingos
šventės proga linkiu viltingo
žvilgsnio į ateitį, susitelkimo
ir tarpusavio supratimo dar-
buojantis Tėvynės labui.

Nuoširdžiai –

**Vincē Vajdevutė
MARGEVICIENĖ,
LR Seimo narė, TS-LKD
PKT frakcijos pirmininkė**

Net lemtangi posūkiai tau-
tos ar valstybės istorijoje nu-
grimztu užmarštini, jei jų nemini-
tume, švenčių nešvestume. Jaudevynias dešimt penktą kar-
tą pasitinkame Vasario 16-ąją, kurią šventė mūsų seneliai ir
tėvai, kurią švęs ir mūsų ainiai.

1918 metų vasario 16 die-
nā po 123 metų uždėto Rusi-
jos imperijos vergijos jungo, Lietuvos Taryba paskelbė „atstatanti neprieklausomą, demokratinius pamatais su-
tvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje“. Žodis tapo kūnu: dvidešimt dvejus gražius, kūrybingus ir Tėvynės meile žydėjusius Neprieklausomybės metus tauta tiesė ir lygino savą gyvenimo kelią. Tik dvidešimt dvejus metus...

Švēskime šventę širdy

Lemtingi 1940-ieji. Pakeli-
te savovardą, bet ne įpročius,
Rytų grobikai spauna į visas
Taikos sutartis, okupoja
mūsų Tėvynę.

Vėl Lietuva pusę amžiaus neša dar sunkesnę tironijos, tautos naikinimo, moralės ir žmogiškumo iškraipymo naštą. Rovė tautinę savigarbą, ugnimi ir krauju diegė savus ištatumus. Daug skaudžių metų praėjo, kol Vasario 16-oji, okupacijos metais mums buvusi Biliūno „Laimės žiburiu“, sugrižo švente, iš kurios ir šiandien semiamės stipribės. Okupantų draudžiama, tautos sūnų ir dukterų pasiaukojimo dėka, sugrižo Tris-

palvė, Tautiška giesme nešina. Nei okupantai, nei parsida-
veliai nepajegė užgniaužti lais-
vės troškimo, nes galima su-
kaustyti rankas, bet ne dvasią.

Švēsdami nepamirškime
nors širdyje padėkoti šventę iš-
saugojusiems, ją apgynusiems.
Paminėkime savanorių kūrejų –
kovų su bolševikais, lenkais,
bermontininkais aukas, pa-
gerbkime partizanų pasiaukojimą.
Laisvės kovų dalyvių, pra-
ėjusių KGB tardymo rūsių
pragarą ir lagerių golgotas iš-
tvermę, tremtinių kančias
priekaptevės jūros, Sibiro tai-
goje ar Kazachstano stepėse.
Visi aukojo Tėvynei ir kraują,
ir sveikatą, ir likimą, kad tik

Mieli Bendraminčiai,
„Lietuvos Taryba“ savo po-
sėdyje vasario 16 d. 1918 m.
vienu balsu nutarė kreiptis: į
Rusijos, Vokietijos ir kitų
valstybių vyriausybes šiuo pa-
reiškimu: Lietuvos Taryba,
kaip vienintelė lietuvių tau-
tos atstovybė, remdamos pri-
pažintą tautą apsisprendi-
mo teise ir lietuvių Vilniaus
konferencijos nutarimu rug-
sėjo m. 18–23 d. 1917 metais,
skelbia atstatanti nepriekla-
sumą, demokratinius pagrin-
daisi suvarkytą Lietuvos vals-
tybę su sostine Vilniuje ir tą

valstybę atskirianti nuo visų
valstybinių ryšių, kurie yra
buvi su kitomis tautomis“, –
dvidešimt Lietuvos šviesuolių
paskelbė prieš 95 metus.

Nuo tos istorinės dienos
praėjo jau beveik visa epo-
cha, kurią galima pavadinti
Vasario 16-osios epocha, nes
viskas, kas vyko po to, buvo nu-
spalvinta Laisvės ir Nepriekla-
sumybės dvasios ir visada – ir
taikos, ir karo metais – rasda-
vosi tos dvasios nešėjų, kurie
Laisvės vėliavą tarsi estafetę
atneše iki mūsų dienų.

Epocha buvo turtinga didelių ivykių – pergalių ir pralaimė-
jimų: 1919–1920 metų Nepriekla-
sumybės karas, du dešimtme-
ciečiai taikaus gyvenimo, užau-
ginusio kuriančią kartą, kurios
stiprybės ir Tėvynės meilės už-
teko dviem okupacijoms, užsi-
tęsusiom penkis dešimtme-
ciečius, iškentėti. Net ir ypač žiau-
rios svetimų priepaudos metais
lietuvių kovojo ir skel-
bė pasauliu savo norą būti
laisviems: tai jie padarė 1941-
ųjų sukilimui ir Laikinosios Vy-
riausybės paskelbimu, vėliau –
1949-ųjų vasario 16-osios Lie-
tuvos laisvės kovos sajūdžio ta-
rybos Deklaracija, kuri sudarė
teisinį ir politinį Lietuvos ginkluotojo pasipriešinimo pagrin-
dą ir pabréžę valstybės tėstimu-
mą net ir okupacijos metais.

Partizaninis karas vyko
dešimt metų, tame savanoriš-
kai, vedini troškimo matyti
savę Tėvynę laisvą, gyvybę
paaukojo dešimt tūkstančių –
dažniausiai jaunu vyrų ir mo-
terų, dar dešimtys tūkstančių
dėl to kentėjo lageriuose ir si-
biruose. Laisvės dvasia niekada
nenustojo pleventi – nu-
slopinus ginkluotą kovą tau-

ta rado kitų pasipriešinimo
būdų – vienas iš jų buvo po-
grindinė spauda, kaip anais
knigynešių laikais. Vienas iš
ryškiausių pogrindžio spaudos
pavyzdžių buvo 1972 me-
tais pradėti leisti „Lietuvos
Katalikų Bažnyčios Kronikos“
sąsiuviniai. Mikrofilmuota ir
slapta persiusta į Jungtinės Amerikos Valstijas
medžiaga ten veikiančių pat-
riotinių lietuvių išeivių orga-
nizacijų buvo leidžiama kny-
gomis ir verčiama į kitas kal-
bas. Taip žinios apie nesusita-
kymą su priespauda pasiekda-
vo visą Vakarų pasaulį.

Visi šie – dideli, maži ir pa-
tys mažiausi – neprieklauso-
mos lietuvių dvasios pasireiš-
kimai artino laisvės valandą ir
jau nebebuvo jėgos, kuri
1990-ųjų Kovo 11-ąją galėtų
sulaikyti mūsų Laisvės lieps-
ną. Vėl radosi dvasios milžin-
y, kurie ryžosi skelbtī mūsų
kartos Laisvės manifestą –
Kovo 16-osios Nepriekla-
sumybės Aktą:

Ir štai jau baigiasi dvide-
šimt tretieji aistringi Laisvės
gyvenimo – su džiaugsmais ir
skausmais, su praradimais ir at-
radimais, bet laisvoje Europoje ir
laisvame pasaulyje metai.

Passitikime Lietuvos
valstybės atkūrimo 95-metį
su mintimi, kad gyvename
gyvenimą, apie kurį daug
dešimtmečių kelios mūsų tė-
vynainių kartos galėjo tik
svajoti. Gyvenkime ir už
juos, kurkime ateities Lietu-
vą, apie kokią svajojame, bū-
kime verti savo tautos di-
dižiūnų ainių vardo.

Džiaugsmingos šventės!
Andrius KUBILIUS,
TS-LKD pirmininkas

dėltautos dvasinio nuosmukio,
tyčia ar netycia valdžios daro-
mų klaidų? Ar ne ten purvo
srautų ištakos, kuriuose murk-
domos šviesiausios asmenybės,
gražiausieji idealai?

Mes tikime tautos gyvybi-
ne jėga. Tikime jaunaja karta,
kad mūsų žemėje bus sukurta
sveika visuomenė, kuriai
nesvetimas teisingumas, mei-
lė Dievui, Tėvynei ir artimui,
darbo ir proto dėka mūsų na-
mai taps šviesūs ir mieli. Nes-
kubékime kartoti atgyvenusio
priežodžio, kad namai – praga-
rai. Patikėkite, be namų – oi
kaip negerai.

Mielieji, sveikinu Vasario
16-osios proga! Priglausime
jā savo širdy.

Algirdas BLAŽYS

Pasitarimas Raseiniuose dėl saskrydžio „Su Lietuva širdy“

Vykstant Lietuvos politinių kalinių, tremtinių ir Laisvės kovų dalyvių 2013 metų saskrydžio „Su Lietuva širdy“ parengiamuosius ir paruošiamuosius darbus, aptartus LPKTS sausio 26 dienos valdybos posėdyje, šiu metu vasario 12 dieną Raseinių rajono savivaldybėje įvyko pasitarimas. Jame dalyvavo Lietuvos liaudies kultūros centro direktorius Saulius Liausa, Raseinių rajono meras Algimantas Mielinis, mero pavaduotojas Sigitas Vaičius, administracijos direktorė Reginė Petreikienė, Ariogalo miesto seniūnijos seniūnė Renata Aleksiejienė, Lietuvos šaulių sąjungos vadas ats. plk. Antanas Plieskis, Lietuvos šaulių sąjungos vado vaduotojas jaunujių šaulių vadas ats. kpt. Vytautas Žymantėnas, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkas Edvardas Strončikas.

Pasitarimo dalyviai bendru sutarimu pritarė pagrindiniams daugiametėms, jau tradicija tapusioms saskrydžio programos dalims (eisena, šv. Mišios, jungtinio choro dainos ir giesmės, susibūrimai pagal tremties vietas ar savivaldybes). Daug dėmesio pasitarime buvo skirta jaunosioms karčtos saskrydžio dalyvių (jaunujių šaulių, ateitininkų, skautų ir kitų patriotinių jaunimo ir moksleivių organizacijų) vietai ir būsimai programai šiame dviejuose dienų (rugpjūčio 2–3 dienomis) saskrydyje.

LŠS vadas ats. plk. A. Plieskis pasitarimo dalyvius informavo, kad dar iki saskrydžio Ariogaloje pradžios šiame Dubysos slėnyje vyks Lietuvos jaunujių šaulių stovykla, kurioje dalyvaus apie 300 jaunujių šaulių iš visos Lietuvos, ir kad stovyklautojai ketina padėti Ariogalo seniūnijai ir saskrydžio organizatoriams sutvarkyti stadioną ir Dubysos pakrantę, Raseinių rajone esančių tremties ir rezistencijos paminklų bei pilialkalnių aplinką, atlikti kitus vienuomenėi naudingus darbus.

Maloniai nuteikė žinias, kad Lietuvos šaulių sąjungos vadovybė planuoja šias jaunujių šaulių stovyklas Ariogaloje rengti tuo pačiu laiku kasmet, tad žvelgiant į ateitį galima draisiai teigti, kad LPKTS organizuojami saskrydžiai Ariogaloje vyks ir po dešimties ar daugiau metų, svarbiausia – kartu su mūsų jaunaja karta.

Edvardas STRONČIKAS

Lietuvoje vasaris – su savo šokinėjančiomis snaigėmis, pasidabruotais namų stogais, blizgančiais lediniais tiltais ir vėjais. Gal toks pats vaizdas buvo ir prieš 95 metus Vasario 16-ąją, kai Lietuvos Taryba, įgaliota 1917 metų rugsėjį vykusios Lietuvių konferencijos, rinkosi padaryti mūsų tautai nepaprastai reikšmingą sprendimą – pasirašyti Lietuvos valstybės atkūrimo Aktą. Tai įvyko 1918 metų vasario 16 dieną 12 valandą 30 minučių, siaučiant okupaciniam vėjams, kurių nepabūgta, kaip neišsigasta ir 1991 metų sausio žvarbiosios žiemos, kai mūsų širdys glaudėsi prie vienos – Tėvynės širdies.

Kelias į Vasario 16-ąją ėjo per mūsų tautiečių nacionalinės sąmonės augimą, kuriai didelės įtakos turėjo vyskupo Motiejaus Valančiaus veikla. Reikšminga buvo dr. Jono Basanavičiaus 1883 metais pasirodžiusi „Aušra“, nuo kurios išleidimo šiemet su kanka 130 metų. „Aušra“ prikėlė ir dr. Vincas Kudirką. Pabudės Lietuvai, V. Kudirką dar labiau ragino ir kitus pabusti ir dirbtį dėl Lietuvos. Jis savo kilniais darbais ryškiai brėžė būsimos Nepriklausomos Lietuvos valstybės kontūrus, skelbė Šviesos, Tiesos, Doros ir Vienybės idėjas. Šiomet Lietuva turėtų reikiamais pažymėti mūsų himno autorius dr. Vincas Kudirkos gimimo 155-ąsias metines.

Panašias lietuvių kalbos, tikėjimo, savų papročių, tautiškumo, doros saugojimo idėjas, paryškindamas katalikiškai vertės, propagavo ir 1896 metais pasirodės ménnesinis laikraštis „Tėvynės sargas“, davės impulsą susikurti politinei krikščionių demokratų grupei. Šio leidinio kūrėjas ir redaktorius kanauninkas Juozas Tumas-Vaižgantas vėliau rašė: „Dievui tarnavome per Tėvynę ir mielai atidavinėjom jai, Tėvynėi, visas savo pajėgas ir resursus...“

1905 metais Rusijos imperijoje vykstant revoliucijai, Lietuvių Seimas Vilniuje išskelė palyginti kuklų, bet tuo metu drąsus – Lietuvos autonominės klausimą. Tačiau carizmas brutaliai nuslopino bet kokia mintį apie savarankišką žingsnį. Visų pavergtų tau-

tų aktyvumą sustiprino Pirmasis pasaulinis karas. Karo pradžioje dar vyravo tos pačios autonominės nuotaikos, tačiau Vokietijai okupavus Lietuvą, ši nuostata keitėsi. Vilniuje susidarės politinis centras priešinosi okupantų politikai, germanizacijai. Svarstyta Lietuvos ateitis pokario metais.

Lietuvą budino JAV prezidento Vilsono „14 punktų“ deklaracija. Vilti atkurti Lietuvos valstybę sustiprino Vasario revoliucija pačioje Rusijoje.

vos valstybę su sostine Vilniuje ir nutraukia visus ryšius, kada nors turėtus, su kitomis valstybėmis. Tai reiškė, kad Lietuva atsiskiria ir nuo Lenkijos, ir nuo Rusijos, valdžiūsios 120 metų ir norėjusios sunaikinti.

Vasario 16-osios Aktas buvo pasirašytas pirmininkaujant dr. Jonui Basanavičiui. Vienas iš 20 vyrų, pasirašiusi šį dokumentą, Petras Klimas sakė: „Mes pasirašėme nepriklausomybės paskelbimo Aktą, bendrą visiems lietuviams, ko-

leišis. Pažymėtina, kad Jonas Vileišis labai susijęs ir su Kaunu. Jis dešimt metų (1921–1931) buvo Kauno miesto burmistras. Per šį laikotarpį, anot Jono Aničo, išsamiai tyrinėjusio Jono Vileišio gyvenimą bei veiklą, Kaunas išgyveno didžiausią pažangos laikotarpį, iškilo „iki Europos didmiesčių lygio“. Prisimintina, kad Jonas Vileišis, tėsdamas dr. Vinco Kudirkos idėjas, buvo ir Lietuvos savivaldos kūrėjas.

Vasario 16-osios Aktas dar nesukūrė valstybės – tuo metu neturėta nei savos vyriausybės, nei savos administracijos, nei kariuomenės, nei pinigų. Tačiau Vasario 16-osios Aktas padėjo Lietuvai iš idėjų pasaulyje materializuoti, kilti iš pelenų. Ši kilmą lémė didelis darbas. Jį teko apginti kovos lauke net trimis frontais: viename – su sovietų Rusija, kitame – su bermontininkais, trečiame – su lenkų kariniais daliniais. Rusija antrą kartą norėjo panaikinti Lietuvos vardą lipydama vadinamą „Litbielos respubliką“. Rusijos kario-

menės įsiveržimas į mūsų žemę akivaizdžiai demaskavo jos pačios paskelbtą „Tautų apsisprendimo deklaraciją“, tikrovėje pasirodžiusią tik propagandiniu triuku tautomis apgaudi. Duobę Lietuvai kasiė ir Lenkija, sulaužiusi ką tik pasirašytą su Lietuva Suvalkų sutartį. Iškilo mirtinas pavojus Lietuvai atsidurti agresyviai nusiteikusiu kaimynu naruose.

1918 metų lapkričio 2 dieną buvo priimtas labai svarbus dokumentas – Lietuvos valstybės konstitucijos pamatiniai dėsniai, lapkričio 5 dieną paskirtas pirmasis Ministeras Pirmininkas. Juo tapo Augustinas Voldemaras, per šešias dienas sudarės Pirmąjį Lietuvos Respublikos Vyriausybę. Prisimintina, kad visai neseniai, gausiai ir aktyviai dalyvaujant visuomenei, Kauno istorinėje prezidentūroje buvo pristatyta labai įdomi Gedimino Jankaus knyga – dviejuose daliuose drama „Kybartų aktai“, kurioje vaizduojamas Prezidento Antano Smetonos ir Augustino Voldemaro tariamas susitikimas prie Lietuvos sienos, vykstant tragiskiems 1940 metų įvykiams.

(keliamo į 6 psl.)

Pakilkime apšvesti Vasario 16-osios šviesa...

Kauno šv. Antano parapijos namai, 2013-02-10. Vasario 16-osios minėjimas. Jį pradėja nenuilstanti Lietuvos patriotė Teresėle Varnagiriene.

Vasario 16-osios minėjimo proga sveikinimo žodži taria Šv. Antano bažnyčios klebonas Vytenis Vaškelis. 2013-02-10

Kviečiame

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos būstine (Laisvės al. 39, Kaune) vyksta LPKTS išleistų knygų tremties ir Laisvės kovų tematika išpardavimas.

Daugiau informacijos www.lpkts.lt.
Maloniai kviečiame apsilankyti.

Ivykiai, komentarai

Popiežius Benediktas XVI dėl sveikatos palieka Šventąjį Sostą

Pirmadienį, vasario 11 dieną, pašauli apskriejo žinia – popiežius Benediktas XVI pareiškė apie savo atsistatydinimą. Tokia žinia daugeliui tikinčiųjų buvo netikėta – juk išprasta, kad popiežiai savo pareigas eida vo iki mirties. Tad toks Benedikto XVI pareiškimas įvertintas kaip įvykis, kurio precedentas Bažnyčios istorijoje tėra buvęs maždaug prieš 800 metų. Vis dėlto apie galimybę pontifikui atsistatydinti iš pareigų, negalint jų eiti, popiežiavimo pabaigoje buvo užsiminęs ir Jonas Paulius II, tad staigmena šio fakto nepavadintume. Apie sprendimą nuo vasario 28 dienos 20 valandos palikti sostą Šventasis Tėvas pranešė per konsistoriją dėl trijų kanonizacijų, teigdamas, jog dėl senatvės jo jėgos jau nepakankamos deramai vykdyti jam Dievo patikėtą tarnystę. Todėl, kalbėjo Benediktas XVI, jis laisva valia nutarė atsisakyti Romos Vyskupo, Šventojo Petro Ispėdinio tarnystės, jam pačiėtos kardinolų prieš aštuonerius metus.

Kardinolas J. Ratzingeris popiežiumi tapo 2005 metų balandžio 19 dieną, būdamas 78 metų, ir jis buvo

seniausias popiežiumi išrinktas asmuo. Šiemet jam sukaks 86 metai. Europos valstybių vadovai pareiškė popiežiu palaikymą, pabréždami begalinės Šventojo Tėvo atsakomybės prieš Bažnyčią suvokimą. Pasitraukęs iš posto Benediktas XVI ketina apsistoti vienuolyne Vatikano kalvoje.

Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis sakė apgailestaujasi dėl popiežiaus Benedikto XVI sprendimo trauktis iš pareigų. Kardinolo teigimu, tai buvo labai aukšto intelekto ir kultūros Katalikų Bažnyčios vadovas.

Vatikanas praneša, jog konklavą sušaukti ir išrinkti naują popiežių tikimasi iki Velykų. Didžiausia tikimybė, kad naujuoju popiežiumi taps kanadietis kardinolas Markas Uelė, antrasis pretendentas – Ganos kardinolas Peteris Tarksonas, neatmetama ir trečioji kandidatūra – aštuoniasdešimtmetis nigerietis Frendis Arizje, kuris i Šventąjį Sostą kandidatavo 2005 metais.

Parengta pagal Lietuvos ir užsienio žiniasklaidos pranešimus

Naujosios Vyriausybės „taupymas“

Ką jau ką, bet kitų uždirbtus ir sutapytus pinigus dabartinė valdančioji dauguma švaistyti moka – tuo įsitikinti galėjome jau per pirmajį naujai išrinkto Seimo posėdį, kai valdantieji naujajam Seimo pirmininkui V. Gedvilui malonai paskyrė net septynis pavaduotojus. Netrukus pamatėme ir naujosios Vyriausybės ministru norą turėti kuo daugiau pavaduotojų, padėjėjų ir patarėjų (kai kada – net su kriminaline dėme). Stai socialinės apsaugos ir darbo ministrės Algimantos Pabedinskienės komandoje vieta rado buvusi Seimo narės Loreto Graužinienės padėjėja Giedrė Vitienė, kuri taip yra įjusi Darbo partijos būstinės vadovės pareigas. Būtent čia G. Vitienė ir „pasižymėjo“ – 2009 metų gegužę ji buvo pripažinta kalta, nes liudydama Darbo partijos apgaulingos buhalterinės apskaitos tvarkymo byloje davė melangus parodymus. Vilniaus miesto 2 apylinkės teismas tada jai skyrė 3750 litų baudą. Tačiau socialinės apsaugos ir darbo ministrei tokios padėjėjos labai reikia, tik klausimas – kodėl?

Prisidengiant būsimu pirmininkavimu Europos Sąjungai, net keturiose ministerijose (Finansų, Teisingumo, Susisiekimo ir Švietimo) bus įsteigta po vieną papildomą viceministro etatą. Nors teigama, kad papildomu lėšu tam skirti neketinama, nes

bus atsisakyta vyriausijų patarėjų etatu, tiketi valdančiosios daugumos pažadas būtų naivoka... Bet yra ir geresnių būdų pasodinti į šiltas vietas įstikimus rėmėjus – Aplinkos ministerijoje tam sumanyta Busto energijos taupymo agentūra, kuri „administruos daugiaubčių namų atnaujinimo energinio naudingumo didinimo programas, šiam tikslui skirtos valstybės paramos teikimai.“ Trumpai tariant, darvienas biurokratinis aparatas, kurio išlaikymui reikės apie 2–3 milijonų litų kasmet. O juk tai vienos provincijos miesto gimnazijos metinis biudžetas. Žinant, kad švietimui lėšų nuolat stinga, belieka ironiškai nusišypsoti ir paklausti – jei ta sumanytoji „taupymo agentūra“ nepateisins lūkesčių ir renovacijai ne padės, kas kompensuos valstybei padarytus nuostolius?

Buvusi Kubiliaus Vyriausybė, matydamas, kad renovacijai skirtos lėšos liks nepanaudotos, įstatymu numatyta tvarka jas perskirstė ir nutarė nupirkti Krašto apsaugos ministerijai reikalingus naujus malūnsparnius – vis apčiuopiamą naudu. O dabartinė A. Butkevičiaus Vyriausybė mano, kad daug naudingiau pinigus išleisti dar vienai biurokratų kontorai. Be abejo, tai naudinga valdantiesiems ir jų talkininkams, bet tik ne Lietuvos žmonėms.

Gintaras MARKEVIČIUS

Kvaila ta pelė, kuri aruoda teršia

Skalūninių dujų tema jau kalbėta praėjusime laikraščio numeryje, bet, pasirodo, kuo toliau, tuo ji darosi aktualesnė ne tik Žemaitijos regiono gyventojams, bet ir visai vals tybei.

Paleisti iš butelio džiną daug lengvai, nei priprąstyti ji gržti atgalios. Tokia paprasta tiesa teks įsitikinti vienems valdančiąjų daugumą sudarančių partijų vadovams – nuteikę žmones referendume pasisakyti prieš Lietuvos atominės elektrinės statybą, šiandien jie patys nežino, kaip įrodyti, jog energetinis valstybės saugumas neįmanomas be atominės jėgainės, suskystintų dujų terminalo ir pagaliau be skalūninių dujų gavybos savoje teritorijoje. Tiesos dėlei tenka pripažinti, kad mažiausiai problemų kyla dėl suskystintų dujų terminalo statybos, o dėl atominės elektrinės statybos A. Butkevičiaus Vyriausybei dar teks pasukti galvą, kaip „peragituoti“ su laidintus ir ībaugintus šalies piliečius pasakyti „taip“. Bet viena bėda – ne bėda. Jau, atrodo, atsirado reali galimybė atsisakyti beprotiškai brangių „Gazprom“ dujų, vietoje jų išgaunant skalūnines dujas, kurių yra mūsų pačių žemės gelmėse, kai paaiškėjo, kad spekuliacijos gamtosaugine tema nuėjo per daug toli – dar net nepradėjus skalūninių dujų išteklių žvalgybostam pasipriešino ībauginti žemaičiai, akrai tikintys, jog tokios paieškos paliks juos be geriamojo vandens. Kad būtų išgirsti, žmonės atvyko prie Seimo ir surengė piketą. Žinoma, už jų nugaru neįmanoma buvo nepastebėti žaliųjų organizacijos vadų, kurių kalbos ir, matyt, interesai kažkodėl nuolat sutampa su Lietuvos energetiniu savarankiskumu nesuinteresuotų kaimynų iš Rytų norais. Po Seimo Aplinkos apsaugos komiteto nutarimo, kad skalūninių dujų žvalgybą ir gavybą Lietuvoje reikia stabdyti, jų dar net nepradėjus, imi galvoti, kad sutapimų nebūna: vienas iš šio komiteto narių labai susijęs su rusišku dujų tiekėjais. Taigi trejetas: „Gazprom“, Žalieji ir Aplinkos apsaugos komitetas, tarė „ne“ skalūninių dujų gavybai Lietuvoje, „kol bus paskelbta Europos Sajungos nuomonė dėl šių išteklių naudojimo“. Žodžiu, pasiūlyta laukti ES sprendimo, tarsi savo galvų neužtektų, juo labiau žinant, kad kai kurios ES šalys, anksčiau nepritarusios skalūninių dujų gavybai, dabar atšaukė šiuos apribojimus ir įėmė intensyvių paiešką. Tačiau mūsų žmones agituoja patikėti, kad kasmet i užsienių išplaukiantys 1,7 milijardo litų už per kam energiją yra naudingiau nei patiemis ją gaminti. Nesunku atpažinti ir įprastą antiamerikietišką stilų, so vietmečiu diegtą kiekvieno žmogaus sąmonėn – mat skalūnų dujų žvalgybą Vakarų Lietuvoje nori atliki JAV kompanija „Chevron“, kuri vienintelė yra pateikusi parašką tarp-

tautiniam konkursui, kuris, beje, dar nesibaigės. Stai ir gąsdinami žmogeliai imperialistų – kapitalistų baubu, nutyli, kad būtent Jungtinėse Vals tijose galioja labai griežti ekologijos reikalavimai, o „Chevron“ yra antra pagal dydį šios šalies dujų žvalgybos kompanija, taigi ne naujokė ir ne dil etantė. Va, kad „Gazprom“ pradėtų žvalgybą, tai būtų kitas reikalas, ar ne, ponai iš Aplinkos apsaugos komiteto?

Ši kartą net Aplinkos ministras „tvarkietis“ Valentinas Mazuronis pasipiktino tokiu nesamoningu Seimo Aplinkos apsaugos komiteto sprendimu – pasak jo, žmogus su paprastu pieštuksu netyčiom galiai akį išsidurti, tačiau tai ne priežastis uždrausti pieštuksu gamybą. Kad skalūninių dujų žvalgybos darbus reikia vykdyti, įsitikinės ir Vyriausybės vadovas A. Butkevičius, apie tai pareiškės po koalicijos Politinės tarybos posėdžio (nežinau, kaip jums, gerbiami skaitytojai, bet man šis vadavinimas asocijuojasi su politbiuru). Premjeras teigė, kad ir Seimo Aplinkos apsaugos komiteto sprendimas buvo nevykės dėl to, kad komiteto nariams trūko informacijos, i jo posėdžių nebuvo pakvieti kompetentin gi asmenys. Bet A. Butkevičius nebūtų savimi, jei dėl šių problemų ne apkaltintų... Kubiliaus Vyriausybės! Pasirodo, buvusi Vyriausybė kalta dėl to, kad neparuošė dirvos tokiems darbams, tai yra nepaiškino žmonėms. Ką manote apmulkin ti, premjere, juk puikiai žinote, kokia būdavo socialdemokratų pozicija, kai ko nors imdavosi Kubiliaus Vyriausybė. Geriausias įrodymas – atominės elektrinės statybų žlugdy mas, tad nėra jokių abejonių, kad ir skalūninių dujų gavybos projektais, pateikti Kubiliaus Vyriausybės, būtų sulaukę įnirtingo socialdemokratų pasipriešinimo. Tad dabar teks patiemis srēbti šitą košę.

Mūsų mokslininkai mano, kad Lietuvoje galima išgauti nuo 30 iki 50 milijardų kubinių metryų skalūnų dujų. Tai leistų išsivaduoti nuo brangių „Gazprom“ dujų poreikio. Deja, su intereso jėgos daroviską, kad liktume prisižiūri prie Rusijos monopolininko. Pasitelkiami mokslininkai, kurie, kaip paaiškėja vėliau, nėra susiję su geologija, tad ir jų išvados abejotinos, gąsdinami vietiniai gyventojai. Bet ar neaišku, kad štie prote tuo jautys – tai tik vargšai statistai, kurie liks prie suskilusios geldos (internetė pasirodė įspūdingos Žygaičių miestelio pakraštyje esančios kloakos, kurioje plaukioja galybė neyrančių šiukslių, nuotraukos, verčiančios suabejoti gyventojų gamtosauginėmis simpatijomis), nes atlikę mauro darbą taps nebereikalingi. Ir vargu ar juos guos žinojimas, kad po kojomis gelmėse glūdi didžiuliai turtai.

Gintaras MARKEVIČIUS

Nepriklausomybės paskelbimo diena tarpukario Lietuvoje buvo viena iš pagrindinių ir didžiausių metinių švenčių. Nors Lietuvos žmonės ilgesnį laiką gyveno diktatūros sąlygomis, bet nuo to ši šventė nenublanko ir neprarado savo esmės. Šios datos svarbą pripažino visos valstybiškai mašančios politinės jėgos, o kasmet organizuojamose iškilmėse dalyvaujavo daugelis to meto kultūros, mokslo, tautinių mažumų organizacijų atstovų. Būtent šių švenčių aplinkoje užaugės jaunimas po Antrojo pasaulinio karo pasitraukė į ginkluotą pogrindį, todėl išsavo būrius atsinešė prieškariu puoselėtas tradicijas.

Kovos sąlygomis Lietuvos partizanai savaip pažymėdavo šią datą. Beveik kasmet apygardų, rinktinų ar kitų junginių vadovybės šia proga pasveikindavo savo kovotojus ir remėjus, kartu palinkėdavo nepalūžti sunkioje kasdienybėje ir testi pradėtą kovą. Atspausdinti linkėjimai pogrindžio dalyvius pasiekdavo per pogrindinę spaudą ar atsišaukimus. Taip pat atskirais įšakymais vadai apdovanodavo pasižymėjusius kovotojus.

Tai skatindavo partizanus nepalūžti, veikti. Stai būsimasis Prisikėlimo apygardos vadas Juozas Paliūnas-Rytas, šia proga gavės apdovanojimą ir vado pasveikinimą, po kelių metų prisiminė: „Tai viskā įsiųmoninimui perskaitau po keletą kartų ir giliai sujaudintas laikausi rimtyje keletą sekundžių... Netikėtumo sutiktas galvoju, ar aš su didžiausiu nuoširdumu aukojaus Tėvynėi – jos išlaisvinimui?“ Nepamiršdavo junginių vadai ir vienas kito pasveikinti trumpu laiškeliu – tam specialiai buvo sukuriami keli eilėraščio posmeliai. Tuopat metu miestų ar miestelių pogrindininkai išleisdavo atsišaukimus ar iškeldavo Trispalves.

1949 metų vasario 16 dieną įvyko vienas iš pagrindinių rezistencinio judėjimo įvykių. Aštuoni partizanų atstovai pasiraše Deklaraciją, žymintą naujos juos vienijančios organizacijos – Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) – programą.

Bet rezistencijos metais ne vienam partizanui ši diena tapo paskutinė. Tą dieną jie dalyvavo savo paskutinėse kau-

tynėse. Nepaminėsime visų tą dieną žuvusių, bet pateiksime keletą epizodų iš rezistencinės kovos metų.

1947 metų Vasario 16-oji – viena iš dienų, pareikalavusi daugiausiai gyvybių. Tą dieną Šiaulių apskrities Dukto miške 32-ojo MVD pulko kariai aptiko partizanus, prieš tai atšventus Vasario 16-ąją. Kariuomenės persekiojami žuvo septyni Vytauto Didžiojo rinktinės partizanai, tarp jų – rinktinės vadas Jonas Beleglovas-Algis, Jonas Daukša-Genys, Juozas Jurputavičius-Rūta, Stasys Jurputavičius-Aidas, Vytautas Šiksnys-Vytautas, Antanas Tamšaitis-Berželis ir partizanas, slapyvardžiu Dunda. Du partizanai – Steponas Sebastianas-Bedalis ir Steponas Steponavičius-Daktaras – sužeisti papuolėjinelaisvę. Besipriešindami Laisvės kovojo nukovė vieną sovietukarėvių ir sužeidė karininką su kareiviu. Rinktinės štabo žūtis sudavė smūgį rinktinei, kuri buvo performuota. Iš rinktinei priklausančių būrių sudaryta Atžalyno rinktinė.

1948 metai irgi atnešė au-

kų. Vasario 16 dieną Varėnos apskrities Raitininkų valsčiaus Majoriškės vienkiemijo žuvo Dainavos apygardos Kazimieraičio rinktinės partizanai Juozas Gavelis-Balandis, ir Vytautas Palažija-Savanoris. Tą dieną Švenčionių apskrities Antanų miške MGB Mielagėnų valsčiaus poskyrio operatyvinė grupė, ieškanti partizanų, nukovė Vytauto apygardos Tigro rinktinės kovotojus Benediktą Semėną-Pilipavičių ir Jurgį Vileitą-Uralą, o suimtą sužeistą grupės vadą Juozą Galatiltį-Briedį nu-kankino.

Vykstant LLKS suvažiavimui taip pat žuvo partizanai. 1949 metais Šakių apskrities Paežerėlio valsčiuje pagal agento „Beržo“ duomenis, MGB kariuomenės ir stribų jungtinės pajėgos įvykdė operaciją. Netoli Naidynės kaimo miške aptiktas bunkeris, kuriame žuvo Tauro apygardos Žalgirio rinktinės Lakūno būrio partizanai: būrio vadas Vincas Krulkauskas-Lakūnas, Bronė Čereškevičiutė, Romutė Ptašinskaitė-Lietuvaitė, Aleksandras Ritbergeris-Giliukas, Vytautas Valaitis-Nemunėlis. Kitose apygardose irgi patirta aukų. Švenčionių apskrities Saldučiškio valsčiuje kautynėse su čekistine-karine grupe ir stribois žuvo keturi partizanai ir vienas paimtas gyvas, taip pat žuvo vienas MGB kareivis ir sužeistas stribas. Anykščių apskrities Troškūnų valsčiaus Žerkiškių (?) kaimo aptiktai žuvė Algimanto apygardos Šarūno rinktinės kovotojai Petras Šakėnas-Sauksmas ir Pranas Taujanskas-Pakanis, suimtas ryšininkas Antanas Kubilius. Alytaus apskrities Seirijų valsčiaus Seiliūnų kaimo agento „Vetrov“ nurodymu žuvo Dainavos apygardos Šarūno rinktinės Beržinio būrio (skyriaus?) vadas Jonas (Juozas?) Vartavičius-Grikis. Du partizanai sugebėjo pasitrauktis.

1950 metais Biržų krašte

pagal agentų „Miškinio“ ir

„Albino“ pateiktus duome-

nis, Muimeliškų kaimo (?)

žuvo partizanai Albinas Vai-

tiekuinas ir Antanas Baronas. Kitame Lietuvos regione Marijampolės apskrities MGB Gudelių poskyrio čekistinė-karinė grupė nušovė partizaną, kurio neatpažino, kiti du kovotojai pasitraukė. Nuo atsakomų šūvių žuvo ir MGB kariuomenės vyr. seržantas.

1951 metais Druskininkų rajono Taručionių kaime Vlado Preskienio sodyboje aptiktas bunkeris, kuriame žuvo Juozas Jaruševičius-Radastas, o partizanas Edvardas Bingelis-Džukas kartu su sodybos šeimininku ir jo sūnumis suimtas.

1952 metais Ramygalos rajono čekistinė-karinė grupė Alančių miške aptiko bunkerį. Ten žuvo Tautvydo būrio nariai: Alfonsas Augulis-Balandis, Jonas Krikštonis-Tetulytė, Petras Kartanas-Viesulas ir vienas neatpažintas.

Vasario 16-ąją ne tik žūdavo kovotojai, bet ir būdavo suimami Lietuvos partizanai bei jų remėjai. 1948 metais šią dieną suimiți vienuolika Didžiosios Kovos apygardos partizanų ir ryšininkų.

Gyvenančius nuolatinėje įtamposje partizanus moraliai palaikyti bandė jų vadovybę, turėjusi ne tik išsilaikti, bet ir testi kovą. Ką vadai stengési pertiekti kovotojams, byloja Prisikėlimo apygardos vado 1949 metų įsakymas-sveikinimas, skirtas Vasario 16-osios proga. Jame rašoma: „Daug ko tauta (...) neteko ir netenka šiuo metu. Kartu daug įgyjama: patirties, solidarumo, kasdien stipréjama dvasiškai“. Tame pačiame įsakyme rašyta: „Tenebūnė mums Vasario Šešioliktoji nemaloninė prisiiminimų diena, tenebūnė ji taip pat laistoma ašaromis ir liūdesiu, kaip dingu si (...). Tebūna ji mums naujų jėgų šaltinis, teauklėja ši diena mumyse dar daugiau entuziazmo, tegul jos proga mūsų sąmonėje suliepsnoja galinga laisvės ugnis“.

Sunkiomis partizaninės kovos sąlygomis nebubo ramiai švenčių dienų, nes anksčiau pateikti pavyzdžiai rodo, kad žūtys sekojo nuolat. Ir nė vienas iš Lietuvos partizanų nežinojo, kada išauš paskutinė diena.

Darius JUODIS

Du procentus gyventojų pajamų mokesčio skirkite LPKTS

Rekomenduojame, kad gyventojai, pildydami prašymus pervesči iki 2 procentų pajamų mokesčio sumos Lietuvos vrienetams, pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turintiems teise gauti paramą (forma FR0512), ir norėdami skirti paramą filialui, 10 laukelyje turėtų nurodyti Lietuvos po-

litinių kalinių ir tremitinių sąjungos kodą (kodas 300032645), o 15 laukelyje įrašyti Lietuvos politinių kalinių ir tremitinių sąjungos filialo* atskaitomosios sąskaitos numerį (FR0512 formos pildymo taisyklės). Atlirkus skaičiavimą pagal pateiktus prašymus paskaičiuota suma bus pervaesti į pagrindinės įmo-

nės sąskaitą, tačiau kreipiantis į VMI galima bus išrašyti pažymą apie sumų pervesdimą pagal prašymuose nurodytas sąskaitas.

* - kiekvienas, norintis paremti, 15 laukelyje įrašo savo filialo atskaitomosios sąskaitos numerį, kurį galima sužinoti tik savo filialo būstinėje.

Viete VMI archyvo brėkiniams kodas		
1 Mokesčio mokesčio identifikacijos numeris (elemento kodas)		
3 Vardas		
4 Adresas		
PRAŠYMAS PERVESTI PAJAMŲ MOKEŠČIO DALĮ VIENETAMS, TURINTIEMS TEISĘ GAUTI PARAMĄ, IR (ARBA) POLITINĖMS PARTIJOMS		
5 Mokesčio laikotarpis	2012	Mokesčio dalis skiriasi** vienetiems turintiems teisę gauti paramą
E1 Gavėjo skaičius***	E2 Gavėjo identifikacijos numeris (kodas)	E3 Mokesčio dalies paskirtis***
6A Atskaituojamojo mokesčio dalis skiriasi** vienetiems, turintiems teisę gauti paramą	6B Atskaituojamojo mokesčio dalis skiriasi** vienetiems, turintiems teisę gauti paramą	
7A Atskaituojamojo mokesčio dalis skiriasi** politinėms partijoms	7B Atskaituojamojo mokesčio dalis skiriasi** politinėms partijoms	
E4 Mokesčio dalies dydis (%)	E5 Mokesčio dalis skiriasi** mokesčio laikotarpio****	
8 Pridėjomi laipsniai skaičius		
1 2 3 0 0 0 3 2 6 4 5	A N Y K Š C I U F I L I A L A S	
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
<small>* Pakeimės 65 (ar 75 laukelį), mokesčio dalis bus pervedama šiamse praline nuožydinėmis vienetiams, turintiems teisę gauti paramą, ir (ar) politinėms partijoms (ankstiename mokesčio laikotarpiu pralime, kuriame buvo užpildyti E5 laukeliai, nuožydinėmis vienetiams, turintiems teisę gauti paramą, ir (ar) politinėmis partijoms pervesčiamas).</small>		
<small>** Pakeimys 6A (ar) 7A laukelį, mokesčio dalis Józėv arčiausiai praline nuožydinėmis vienetiams, turintiems teisę gauti paramą, ir (ar) politinėmis partijoms nebebus pervesčiamas.</small>		
<small>*** 6B laukelis – 1 – politinė partija, 2 – vienetas, turintis teisę gauti paramą, ir (ar) politinėmis partijoms nebebus pervesčiamas.</small>		
<small>**** 65 laukelis užpildomas, kai mokesčio dalis vienetai vienetiams, turintiems teisę gauti paramą, ir (ar) politinėmis partijoms pradedama skiriasi ligiau kaip 1 metus. Traukomos laikotarpiai negali būti ilgesnis nei 5 metai, pradedant skaičiavus nuo metų, išskylę 5 laukelyje.</small>		
<small>5 0 9 0 2 8 8 3 5 1 6 9 4</small>		
<small>Auskus, patiekėjus pralymui (parolai) (vardas, pavardė)</small>		

Užpildydami laukelį E2 įrašykite LPKTS įmonės kodą 300032645, laukelyje E3 įrašykite filialo pavadinimą.

Žuvę vasario 16-ąją

(0201) 7.51

tiekuinas ir Antanas Baronas. Kitame Lietuvos regione Marijampolės apskrities MGB Gudelių poskyrio čekistinė-karinė grupė nušovė partizaną, kurio neatpažino, kiti du kovotojai pasitraukė. Nuo atsakomų šūvių žuvo ir MGB kariuomenės vyr. seržantas.

1951 metais Druskininkų rajono Taručionių kaime Vlado Preskienio sodyboje aptiktas bunkeris, kuriame žuvo Juozas Jaruševičius-Radastas, o partizanas Edvardas Bingelis-Džukas kartu su sodybos šeimininku ir jo sūnumis suimtas.

1952 metais Ramygalos rajono čekistinė-karinė grupė Alančių miške aptiko bunkerį. Ten žuvo Tautvydo būrio nariai: Alfonsas Augulis-Balandis, Jonas Krikštonis-Tetulytė, Petras Kartanas-Vieselas ir vienas neatpažintas.

Vasario 16-ąją ne tik žūdavo kovotojai, bet ir būdavo suimami Lietuvos partizanai bei jų remėjai. 1948 metais šią dieną suimti vienuolika Didžiosios Kovos apygardos partizanų ir ryšininkų.

Gyvenančius nuolatinėje įtamposje partizanus moraliai palaikyti bandė jų vadovybę, turėjusi ne tik išsilaikti, bet ir testi kovą. Ką vadai stengési pertiekti kovotojams, byloja Prisikėlimo apygardos vado 1949 metų įsakymas-sveikinimas, skirtas Vasario 16-osios proga. Jame rašoma: „Daug ko tauta (...) neteko ir netenka šiuo metu. Kartu daug įgyjama: patirties, solidarumo, kasdien stipréjama dvasiškai“. Tame pačiame įsakyme rašyta: „Tenebūnė mums Vasario Šešioliktoji nemaloninė prisiiminimų diena, tenebūnė ji taip pat laistoma ašaromis ir liūdesiu, kaip dingu si (...). Tebūna ji mums naujų jėgų šaltinis, teauklėja ši diena mumyse dar daugiau entuziazmo, tegul jos proga mūsų sąmonėje suliepsnoja galinga laisvės ugnis“.

Sunkiomis partizaninės kovos sąlygomis nebubo ramiai švenčių dienų, nes anksčiau pateikti pavyzdžiai rodo, kad žūtys sekojo nuolat. Ir nė vienas iš Lietuvos partizanų nežinojo, kada išauš paskutinė diena.

Darius JUODIS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“!

„Lietuvos pašto“ skyriuose ir internetu **prenumerata.post.lt** galite užsiprenumeruoti savaitraštį „Tremtinį“. Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Prenumeratos indeksas 0117, kaina: 1 mėn. – 8,16 Lt, 3 mėn. – 24,48 Lt, 6 mėn. – 48,96 Lt.

Dékojame skaitytojams.

Projektu „Buvom, esam, busim“ Tarmių metus Šiauliouose pradėjo Jaunųjų turistų centro kraštotoyrinkai. Mokytoja Marija Gedminienė ir Ragainės progimnazijos moksleivės parengė programą „Ką žinai apie lietuvių tarmes?“ Renginys įvyko Šiaulių savivaldybės viešosios bibliotekos Bibliografijos-informacijos skyriuje, kuriam vadovauja Rima Giržadienė. Ji mielai sutiko priimti moksleivius ir padėti organizuoti renginį. Skyriaus darbuotojos Eglė Tarasevičienė ir Rima Mačiulienė parengė įdomų, informatyvų pranešimą apie

lietuvių tarmes. Ivaizius amžiaus mokiniai, girdėjo įrašus visomis tarmėmis ir protarmėmis, klausėsi tarmiškai atliekamų dainų, patys atsakinėjo į pranešęjų klausimus.

Antrą renginio dalį parengė ir pristatė Ragainės progimnazijos moksleivės Akvilė Jasaitytė, Karolina Jonaitytė, Viktorija Bogdanova, Agnė Leščinskaitė ir Laurita Kiburytė. Merginos parengė viktorinos klausimus, pateikė užduotis apie lietuvių tarmes. Smagiai ir išradingai prisistatė kraštotoyrinkų, turistų

bei orientacininkų komandas. Viktorinos dalyviai skaitė tekstus ir posakius tarmiškai, vertė juos į bendrinę kalbą. Patys kūrė posmus su duotais tarmiškais žodžiais. Šiauliečiams teko pasukti galvas, kas yra „dziegorius“, „jupelė“, „čystas“, „kninga“ ir kiti. Mokiniai vieni kitus taisė, mokė teisingai kirčiuoti, teisingai išstarti tarmiškus žodžius. Buvo labai smagu matyti ir girdėti, kad dar daug mokinijų žino tarmiškų žodžių, gali kalbėti ar net parašyti tarmiškai.

JTC pavaduotoja Genutė

Beleckaitė pasidžiaugė ugdytinii išradinguu ir gebėjimais bei pakvietė taip aktyviai dalyvauti ir kituose Tarmių metų renginiuose. Papraše moksleivių išsiaiškinti savo artimųjų ir giminių kokiomis tarmėmis jie gali kalbėti, iš kurio tarmių regiono yra kilę seneliai.

Viešnia tautodailininkė Sigita Damanskiene iš Šiaurės Lietuvos kolegijos apibendrindama renginį pasidžiaugė girdėjusi tiek daug tarmiškai kalbančių vaikų, palinkėjo visiems tarmiškai kalbėti ne tik renginių metu,

bet ir gyvenime, džiaugtis ir didžiuotis, kad gali kalbėti tarmiškai, nes tarmės yra mūsų tautos turtas, o kas gi nenori būti turtinges...

Renginį baigėme darnia žemaitiška daina apie bernelij. Tarmiškai dainavo ir aukštaičiai, ir žemaičiai. Renginio nugalėtojai ir aktyviausiai dalyviai buvo apdovanoti dovanomis ir pavaišinti saldumynais.

Nuoširdū ačiū tariame Bibliografijos skyriaus darbuotojoms už bendradarbiavimą. Nekantriai lauksime kitų Tarmių metų renginių.

Stanislava STAŠKUVIENĖ

Renginio akimirkos

Apie nelengvą ir garbingą Felikso Mažeikio gyvenimą

Feliksas Mažeikis, aktyvus Rokiškio TS-LKD skyriaus ir LPKTS Rokiškio filialo narys, nesenai atšventė 95 metų jubiliejų. 2011 metais buvo išleista joknyga „Mano gyvenimas“.

Felikso gimtasis Tumasonių kaimas buvo Rokiškio apskrityje, Obelių valsčiuje, Lukštų parapijoje. Šiaurejė ribojosi su Latvija. Kaimo žemės buvo 501 hektaras, sodybų – apie 50.

Felikso tėvas Kostas Mažeikis, labai darbštus ir sumanus ūkininkas, turėjo keturių arklių su kamą kuliama mašiną. 1924 metais pasistatė linams džiovinti ir minti jaujų. Aptarnavo žmones visoje apylinkėje. 1935 metais Mažeikiai įsigijo motorinę kuliama mašiną, kuldavo netgi naktį – pas vieną ūkininką vaikare baigia, persikelia pas kitą.

Felikso vyriausias brolis Ignas po tarnybos kariuomenėje išvažiavo į Rygą, 1932 metais grįžo ir, gavęs savo daļi iš tėviškės, iškart išėjo už kuriu į Papilio kaimą, ėmė statyti trobesius. Kitas brolis Stasys Kaune baigė siuvimo kursus, jam iš tėviškės buvo suteikta didžiausia pagalba. Sesuo Eleonora, gavusi kraitį, 1935 metais ištekėjo į Gediskių kaimą. Namuose liko Feliksas ir

sesuo Liudvika.

1937 metais kaimas buvo galutinai išskirstytas į vienkiemius. Mažeikiai gavo 12,5 hektaro žemės kaimo ganyklose ir retame miške, kur buvo likę kelmai ir krūmai. Darbų buvo be galio daug, reikėjo naujoje vietoje išrauti kelmus, iškasti griovius, statyti trobesius. Žemė buvo užrašyta Feliksui, o jis žinojo, kad reikia seserai suteikti „pasoga“, galutinai atsiskaityti su broliais. 1938 metais Feliksas su tėvu pasistatė gyvenamąjį namą, tvartus, dvi daržines, klėčiai buvo paruošta medžiaga – ją statė vienas tėvas.

1939 metų pavasarį Feliksas išvyko į kariuomenę ir pateko į LDK Gedimino pulką Ukmergėje. 1939 metų rugėjo 1 dieną vokiečiai užpuole Lenkiją, rugėjo 9 dieną Lietuvoje buvo paskelbta mobilizacija vyrams iki 35 metų amžiaus, tad ginti Tėvynę buvo pasiruošę trys broliai: Feliksas, Stasys ir Ignas.

Felikso pulkas įsitvirtino prie demarkacinės linijos Širvintų–Giedraičių ruože. Rugėjo 17 dieną Lenkiją užpuole sovietai, užėmė Vilnių ir višas lenkų okupuotą teritoriją. Sovietai sugrąžino Vilnių Lietuvai, tačiau perduoti lietuvių daliniams delsē. Išaiškėjo,

kad tuo metu okupantai skubėjo demontuoti gamyklas ir išvežti viską, kas vertinga, netgi archyvus.

Lietuvių kariams nusibodo laukti pasienyje, tik spalio 27 dieną pas lietuvius pasienyje atvyko sovietų kariniai atstovai. Po jų apsilankymo, sugrojus orkestriui Lietuvos himnā, pulkas dviej kolonomis išzygavo į Vilnių. Lietuvių kaimų ir miestelių gyventojai sutiko su gėlėmis labai džiaugsmingai. Kariai, įkvėpti pakilių nuotaikos, atsisakė nakvynės ir spalio 28-osios ryтų Ukmurgės gatve su daina išzygavo į Vilnių. Rotušės aikštėje karius pasitiko kariuomenės vadas gen. Stasys Raštikis.

Toliau karinę tarnybą Feliksas tėsė Vilniuje. Netikėtai 1940 metų birželio 15-osios 9 valandą ryto pulke buvo paskelbtas pavojas. Netrukus kariai išgirdo, kad gen. Vitkauskas, išvykdamas pasitikti sovietų kariuomenės, įsakė palaikyti rimtį tarp karių ir šaulių. Tik vėliau kariai sužinojo, kad Vitkauskas buvo pogrindininkas, okupantų kolaborantas. Vėliau daliuose atsirado politrukai, taip kuopos vadų pavaduotojais (po liepos 14 dieną surežisutų Seimo, kurio atstovai

vėliau turėjo važiuoti parvežti „Stalino saulės“, rinkimų). Politrukai tauškė nesąmones, kaip Lietuvoje buvo išnaudojami darbininkai, gyvenę „zemliankose“, o Sovietų sąjungoje žmonės gyvena turtingai. Kariai uždavinėjo nepatogius klausimus, pavyzdžiui, kodėl ištušėjo mūsų parduotuvės, o kariai vietoj mėsos maitinami „vobla“. Feliksas matė, kaip sovietai tuštino karinius maisto, patalyne sandėlius, viskų krovė į vagonus, ant kurių buvo užrašyta „Dlia golodajušcei Litvī“ (badaujančiai Lietuvai). Taigi būdam neturtingi, sovietai grobė Lietuvos turtą. Gal dėl nepatogų klausimų kai kurie kariai buvo kviečiami į štabą ir né vienas iš jų negrįžo...

Pulkui jau persikėlus į Padabré, 1941 metų birželio 5 dienos vakare Feliksas gavo kuopos vado perspėjimą, kad ryte turi būti prie mašinos ir kartu su politruku važiuoti į pulko štabą. Feliksui buvo viskas aišku. Niekam nieko nesakės pasiėmė kompasą, katiliuką, milinę ir išzygavo namų link. Kelias eiti vengė, pas žmones užėiti – taip pat. Pagaliau Obelių valsčiuje pasiekė savo tetos namus. Kitą dieną į savo namus néjo, užėjo pas gerą pažiastamą greti-

mame kaime ir iš jo sužinojo, kad tėviškėje jau buvo ieškomas. Taip pat sužinojo, kad jo kaimo vyrai, gavę šaukimus į aerouosto statybą prie Panevėžio, nepaklusno ir išėjo į Gerbalių mišką. Feliksas prisijungė prie jų ir miške sulaukė lemtingos birželio 22 dienos.

Lukštuose birželio 24 dieną ltn. Petras Gudas sukviėtė šaulius ir jaunalietuvius. Susirinko apie 50 vyrių, tarp jų buvo ir Feliksas Mažeikis. Sukilėlių grupė rinko bėgančių sovietų ginklus, patruliai, suiminėjo aktyvistus.

1944 metais į Lietuvą užėjus sovietų kariuomenei, ypač paskelbus mobilizaciją, vyrams nieko kito neliko, kaip trauktis į mišką. Prie Felikso prisidėjo ir brolis Stasys. Po pirmos išdavystės čekistai sučiupo Felikso brolį Stasi. Jis karo tribunolas nuteisė 10 metų lagerio. Feliksas su kitais partizanais pasitraukė į Latviją. Po antrų kautynių Plimbalių miške 1944 metų spalio 14 dieną Feliksas, sunkiai sužeistas, svetima Butėno pavarde pateko į Rokiškio ligoninę. Sovietiniai aktyvistai, kilę iš to paties krašto, atpažino Felikšą ir prie palatos durų pastatė sargybinį, o iš palatą įkėlė šnipą.

(keliamo į 6 psl.)

Pakilkime apšviesi Vasario 16-osios šviesa...

(atkelta iš 1 psl.)

1918 metų lapkričio 23 dieną buvo išleistas pirmasis Lietuvos kariuomenės organizavimo įsakymas. Tėvynės ginti susirinko apie 10 tūkstančių savanorių. Jie narsiai gynė Lietuvą, Vasario 16-osios idėjas. 1919 metų antroje pusėje buvo išvyta rusų bolševikų kariuomenė, tų pačių metų gruodį nugalėti ir bermontininkai. Kovose su rusais didvyrio mirtimi netoli Pašvitinio (Pakruojo r.) 1919 metų sausio 16 dieną žuvo pirmasis Lietuvos partizanas – Aleksandras Vainauskas, prie Kėdainių žuvo pirmasis Lietuvos kareivis Povilas Lukšys, ant Alytaus tilto žuvo pirmasis Lietuvos karininkas Antanas Juozapavičius. Kovose sulenkais prie Varėnos žuvo pirmasis lietuvių karolakūnas Juozas Kumbris. Kaune, prie „Metropolio“, gindamas JAV misiją nuo bolševikuojančio vokiečio kulkų, žuvo pirmasis Lietuvos sargybinis Pranas Eimutis. Cia pat reikėtų prisiminti ir narsiąjų mūsų žvalgę Marcelę Kubiliūtę, kuriai pavyko išaiškinti Kaune 1919 metais veikusį lenkų pogrindį, turėjusį tikslą nuversti teisėtą Lietuvos Vyriausybę, užgrobtą valdžią ir palengvinti J. Pilsudskui Lietuvos prijungimą prie Lenkijos.

Nepasiekus sąmokslui, 1920 metais bandyta tai padaryti karine jėga. Buvo užgrobtą mūsų sostinę Vilnius, grėsmingai artėta Kauno link. Lietuvių kariuomenei vadovauti iš Kauno atskubėjo vos kėlėsi iš ligos patalo generolas Silvestras Žukauskas. Stodamas į Lietuvos kariuomenę pareiškė: „Būsiu laimingas stoti į Lietuvos armiją, kad ir paprastu kareiviu, kada Tėvynė pareikalau manu jėgų, ir su ginklu rankose stosiu ginti savo gimtajį kraštą nuo priešų“. Tai nebuvo tik tušti žodžiai. Jo vadovaujama lietuvių kariuomenė prie Giedraičių bei Širvintų išsprendė paskutinį hamletišką klausimą: būti Lietuvai ar nebūti? Cia nugalėta lenkų kariuomenė, klastingai išveržusi į mūsų kraštą. Buvo išsaugota jaunosis Lietuvos gyvybė. Amžina garbė žuvusiesiems už Tėvynės laisvę, už Vasario 16-osios idėjas. Kovojant su lenkais, pavyzdži parodė tuometiniai Steigiamojo Seimo nariai, iš septynių narių sudarydami vadinamą Mažajį Seimą, vadovaujamajį Aleksandro Stulginskio, o kitą, palikę postus, stojo į frontą ginti savo Tėvynės. Si gra-

žu pavyzdži turėtų prisiminti ir dabartinis Lietuvos Seimas, ypač dabar, kai nuo pietinės Lietuvos kaimynės reikės drąsos apginti valstybės Konstitucijos nuostatas.

Vasario 16-oji davė impulsą ir Klaipėdos kraštui. 1918 metų lapkričio 30 dieną buvo paskelbtas plačiai žinomas Tilžės Aktas, kuriuo reikalauta atskirti nuo Vokietijos ir susijungti su Didžiąja Lietuva – atkurta Lietuvos valstybė. I Klaipėdos kraštą, užgrobę Vilniu, pretendavo ir lenkai. 1923 metų sausio 10–15 dienomis kilęs sukilimas įgalino Mažosios

tencinė veikla. Gyva buvo ir dr. Jono Basanavičiaus, Lietuvos laisvės simbolio, dvasia. Prie jo kapo Vilniaus Rasų kalnelyje 1956 metais organizavome studentiško jaunimo žinomą antisovietinį Vėlinių susibūrimą, kasmet prisimenamą Vengrijos Respublikos astrovybės Lietuvoje. Tuomet aidėjone tik laisvės ūkiai Lietuvai, bet buvo sveikinama ir Vengrijos revoliucija. Mokėmės nesuklastotos Lietuvos istorijos organizuodami ekskursijas po Lietuvą, lankydami istorinius paminklus, tvarkydami lietuvių karių kapus, skaitydami paskaitas.

Kauno šv. Antano parapijos namai, 2013-02-10. Vasario 16-osios minėjimas.
Minėjimo meninė dalį baigė savo sukurtas etnografinio ansamblio "Sūduva" vadove Teresėle Varnagiriene.

Kauno šv. Antano parapijos namai, 2013-02-10. Vasario 16-osios minėjimas.
Rašytojas Romualdas Zubinas, dekodamas pranešėjui Zigmui Tamakauskui, kaip jam savo naujausia knygą "Pažadinta preitis".

Lietuvos daliai – Klaipėdos kraštui susijungti su Lietuvos Respublika. Tai buvo sekmingiausias mūsų atkurtos valstybės laimėjimas.

Vasario 16-ąją galima supylinti su rašytojo Jono Biliūno apysaka. Kelias į Laisvę, į tą „Laimės žiburi“ buvo nuklotas žmonių žūtimi: tautos sąmonės žadintojai, sukilimų dalyviai, knygnešiai, o neprieklausomybė paskelbus – gynėjai savanoriai, kariai, 1941 metų birželio sukilėliai, ginkluotos rezistencijos metų narseių partizanai ir dvasinės rezistencijos dalyviai – tai mums visiems brangūs varbai, kurių darbu, kančiomis ir kruvina auka buvo atnaujinta Vasario 16-osios gyvoji prasmė.

Vasario 16-osios idėja buvo gyva per visą sovietinę okupaciją. I ją remėsi rezis-

giasi įvardyti tik nuo unijinių su Lenkija laikų, teisindami pragaištingą polonizacijos antplūdį į mūsų kraštą, o kai kas žaisdami bajorystės gaivinimo žaidimą, gardžiuojasi saldžiais lenkiškais restaruotų herbų pavadinimais.

Susirūpinti verčia vadinos „lenkų kortos“ sklaida, kurią į piliečių rankas bruka kaimyninė Lenkija ir kai kurių buvusių „autonomininkų“ vis ryškėjantys kėslai sumazinti lietuvių kalbos vartojimo erdvę, pažeisti raidyną, sulenkinti Vilnijos kraštą. Ką bekalbėti apie teisinį nesugebėjimą nuimti išskraipyti ne-

lietuviškus gatvių bei mūsų sostinės pavadinimus, Tomaševskio ir jo bendrų antilietuviškas kalbas tarptautinėje bendruomenėje, didėjančią tautiečių emigraciją, gėjiskus kėslus ir kitus negatyvius reiškinius. „Tomaševskininkams“ destrukcines užmačias jau padeda plėsti ir į Klaipėdos miesto tarybą išrinktas Lietuvos rusų sąjungos atstovas Viačeslav Tišov. Jis siekia, kad uostamiestyje būtų įteisinta dvikalbystė: greta lietuvių kalbos – ir rusų kalba. Girdime, kad jų siekius palaikti ir skatinia Lenkijos bei Rusijos oficialios valdžios. Keista, bet į tokias ar panašias veikiančių Lietuvos lenkų ir rusų nacionalistinių partijų anti-konstitucines užmačias nekreipia reikiamo dėmesio Lietuvos Vyriausybė, teisėtvarkos bei saugumo struktūros.

Šiuo metu ižūliai reikalaujama tautinių mažumų mokyklų mokiniams pažymėti rašymo nuolaidos į nelygiateisę, diskriminacinę padėti pastatant lietuviškų mokyklų mokinius. Na, o Lietuvos užsienio reikalų ministras, nuvykęs į Lenkiją atstovauuti savo valstybei, purvina Lietuvos Seimą, atsiprašinėdamas už jo demokratiskai priimtus kaimyninei valstybei nepatinkančius nutarimus...

I akis krenta pasigirstantys Europos federalizmo svaciojimai, tautinės valstybės neigimo rašinai, noras sukosmopolitinti ir nudvasinti tautines valstybes, kurių išlikimą garantavo Europos Sąjungos sutartis. Kartais Europos maskuote stengiamasi jauną žmogų atitraukti nuo savo šaknų, diegiant jam tau-

tinio nihilizmo sampratą.

Tikime, kad jokie pakampių šešeliai ar, anot profesorės Onos Voverienės, „televizijos barbarų puotos“ neįstengus užgožti ryškios dr. J. Basanavičiaus veiklos, Vasario 16-osios idėjos.

Samoningu tauta iš savo praeities semiasi stiprybės, gyvena dabartimi ir kuria ateicių. Mes turime atsisakyti „mažos tautos“ kompleksu, taip madingos saviplakos. Kai sueiname būrin vienos idėjos vedami – mūsų daug, tąsyk galime didžiulius darbus nuveikti. Svarbu neištižti, nepasiduoti „gariūniškos“ dvasios vilionėms, besaikio turtėjimo vergovei.

Lietuva daug laukia iš mūsų jaunimo. Čia turėtų dar svarėti žodži tarti mokykla, patriotiškai nusiteikę mokytojai, tėvai. Mūsų iniciatyva miesto mokyklose buvo surengti keli tarpmokykliniai istorijos konkursai, įgalinė mokinius protu ir širdimi dar kartą prisiliesti prie lietuvių tautos istorijos, pasiaukojimo, valstybės atkūrimo puslapių.

Lietuvos ateitis yra mūsų pačių rankose – kokie mes, tokia ir valstybė, kokie būsimė mes, tokia bus ir Lietuva.

Praėjusiais metais Lietuva minėjo palaimintojo Jurgio Matulaičio ir tautos dainiaus poeto Maironio metus. Šie metai yra Tikėjimo, Tarmių, Klaipėdos krašto sukilimo ir išvadavimo, 1863 metų sukilimo bei Dariaus ir Girėno skrydžio minėjimo metai. Į šiuos įvykius isipina istorinio Mėlynųjų Vandenių mūšio, Žemaitijos krikšto, Martyno Mažvydo, Mikalojaus Daukšos, Vasario 16-osios, Lietuvos valstybės Konstitucijos pamatinį dėsnį paskelbimo, pirmosios Vyriausybės sudarymo ir 1938 metų Konstitucijos jubiliejinius datos. Tad turime progą dar kartą įsiplausyti į savo žemės balsą, pažvelgti geromis akimis į dvasinės kultūros gelmes. Lietuvą turime pereiti pakilę Vasario 16-osios sparnais per savo namus, per savo žemę, per savo savitą kultūrą, per neužterštą svetimybėmis kalbą ir istoriją. Tegul visų mūsų širdis ir protų nušviečia Vasario 16-osios prasmės šviesa, išgirstant poetu Maironio raginimą:

*Mylēk, lietuvi, tą brangią žemę,
Kame nuo amžių tėvai gyveno...
Cia tavo kūnas sau maisto semia,
Cia irgi dvasiai atrasi peno...
Zigmas TAMAKAUSKAS*

Kai kas mūsų istoriją sten-

Apie LLA Mažeikių atskirą kuopą

1946 metų pabaigoje Mažeikių okupacinių struktūros (MVD ir MGB) sukūrė 6 agentų smogikų grupę „Siaubas“ kovai su Lietuvos partizanais. Smogikų grupė kuravo Mažeikių MGB viršininkas Seninas ir vyr. leitenantas Aleksandras Mezjanovas.

Grupė, apsimetusi Lietuvos partizanais, apsistojo jų pagrindinio ryšininko K. Antanavičiaus-Plunksnos vienkiemyje Kurmaičių kaime, šalia Mažeikių. Vėliau įsirengė bunkerius Troškučių kaime A. Beinoravičienės ir A. Paulauskienės sodybose. Iš ten jie su MGB užduotimis keliavo po Mažeikių apskritį provokuodami ir naikindami pavienius Lietuvos partizanus.

Mažeikiškiai partizanai Antanas Buta ir Augustas Skurvydas veikė Alkos rinktinės Žaibo būryje Židikų-Ylakių apylinkėse. Žuvus vadui Griciui, Alkos štabo viršininko Venckaus-Adomaičio įpareigoti įkurti LLA Mažeikių būri, partizanai grįžo į Troškučių bei Kurmaičių kaimus. Čia susitiko su „Siaubo“ grupės apsišaukėliais, bendraovo. Smogikai stengėsi per Skurvydo partizanus susisekti su Alkos rinktinės štabu, kad jį sunaikintų. Jų surinktos žinios apie A. Skurvydo ir apie A. Butos žmones, slapstymosi vietas greitai buvo perduotos Mažeikių MGB.

1948 metų sausio 18–28 dienomis buvo suimti Mažeikių kuopos partizanai, jų remėjai, ryšininkai. Iš viso 22 žmonės. Suimtas ir vadas A. Skurvydas-Gintaras, gimęs 1915 metais, buvęs agronomas, 1941 metų sukilėlis. Jis dar bandė atsišaudyti... Būrių likvidavus, paimtas 1 kulkosvaidis, 6 šautuvai, 3 automatai, 4 pistoletai, susirašinėjimo su Alkos rinktinės vadu Venckumi korespondencija. „Ypatingojo pasitarimo“ Maskvoje nuteisti po 25 metus lagerio 6 asmenys, likusieji – po 10 metų lagerio. Iš lagerių sugrižo ne visi.

Adomas Gurauskas, gimęs 1894 metais Grūstės

kaime, mirė Lukšiškių kalėjime tų pačių 1948 metų spalio 2 dieną.

Stasė Liaugminienė, gimusi 1903 metais Auksodėje, mirė Dubrovkoje 1954 metų gruodžio 19 dieną.

Pranas Degutis, gimęs 1899 metais Kuodžių kaime, 1941 metų sukilėlis, mirė Karagandos lageryje.

Pranciška Beinoravičienė, gimusi 1885 metais Troškučių kaime, priglaudusi „Siaubo“ apsišaukėlius, mirė Dubrovkoje 1952 metais.

Iš gausaus suimtųjų būrio šių įvykių 65 metų sukakties gyvi sulaukė: Morta Ulskytė-Tulpė, gimusi 1925 metais Račių kaime, Skurvydo būrio

A. Butos būrio partizanai Intos Minlago 3-iajame lageryje. Iš kairės: Antanas Buta, Jonas Žulpa, Antanas Radzys

A. Butos būrio partizanai jau išleisti iš lagerio. Iš kairės: stovi Pranas Paulauskas, Jonas Žulpa; sedi Antanas Buta, jo žmona Pranutė Žulpaite-Butienė, vežimėlyje – jų dukte Rima. 1957 metų rugsėjo 27 diena, Inta

– Alkos štabo ryšininkė, dabar gyvena Bružų kaime, Mažeikių rajone. Juozas Butavičius, gimęs 1925 metais, taip pat Skurvydo – Alkos ryšininkas, kalėjo Magadano Kajerkano lageryje, dabaryvena Mažeikiuose. Antanas Radzys, dabar gyvenantis Belvederyje.

Suėmimo pavyko išvengti Kurmaičių kaime gyvenusios Paulauskienės sūnumus Broniui, Vytautui ir Juozui. Jie išvyko į Latviją ir saugumo nebuvo suspekti.

Labiausiai nukentėjo Žulpu šeima, gyvenusi Troškučių kaime. Iš lagerių pateko broliai Juozas, Jonas, Vytautas ir sesuo Pranutė. Partizanų motina Rozalija Žulpienė viena su septyniais mažamečiais vaikais tą pačią 1948 metų vasara-

ra buvo ištremta į Irkutsko srities Taišeto rajono Suječichos gyvenvietę. Dešimt metų badaudama ir skursdama išsaugojo ir išaugino visus vaikus. Iškentėjė Sibirą, grįžo į Lietuvą ir rado nugriautą savo sodybą. Glaudėsi pas gerus žmones. Rozalija Žulpienė mirė 2002 metais, sulaukus 105 metų. I Tirkšlių kapines partizanų Motina buvo iškilmingai palydėta septynių savo vaikų, 23 vaikaičių ir 27 provaikaičių.

Senosios sodybos vietoje Troškučių kaime sūnaus kūnigo Romo pastatytas ir vyskupo A. Vaičiaus pašventintas kryžius žymi, kad čia gyveno ir gyvens Rozalijos Beržanskytės-Žulpienės, kildinusių save iš Gediminaičių dinastijos, palikuonys... Visai šalia – puiki, graži dukters Danutės ir jos vaikų sodoba.

Po susidorojimo su Skurvydo-Butos būriu partizanais apsišaukėsi „Siaubo“ grupėi vis dėlto pavyko susisekti su Alkos štabu ir 1948 metų rudenį sunaikinti. Smogikai dar ilgai klajojo po Mažeikių ir aplinkinius rajonus. Nužudė 10 partizanų, pagal jų – smogikų surinktą informaciją buvo suimta per 100 pasipriešinimo dalyvių.

Vis dėlto per ilgesnį laiką apsišaukėliai buvo demaskuoti. Pajuto, kad Lietuvos partizanai gali su jais susidoroti. Turbūt dėl to 1950 metų gegužės 18 dieną išsiusti į Sedos apylinkes likviduoti Bičiulio partizanų būrio, jie pasiėmė kulkosvaidį, automatą, du pistoletus ir į savo bazę Kurmaičių kaime nebegrįžo.

Smogikų grupės vadės Pranas Levinas „Siaubas“ su broliu Jonu Levinu „Rene“ pasislėpė pas Jadžę Levinienę Akmenės III kaime ir plėšikavo. 1951 metų rugsėjo 20 dieną sodybą apsupo milicia ir juos suėmė. Grįžę iš lagerių gyveno Akmenėje.

Nepriklausomoje Lietuvoje „Siaubo“ smogikams buvo užvesta byla. Levinai mirė nesulaukę teismo. Apie dar vieną smogiką Klemensą Noriekį „Kardą“, gimusį 1921 metais, tik 2001 metais sužinota, kad jis gyvena Liepojoje. Tačiau Latvijos teisėsauga jo neišdavė, tiktais pranešė, kad agentas „Kardas“ mirė 2010 metų rugpjūčio 20 dieną.

„Siaubo“ agentų byla buvo nutraukta. Visi išvengė žemės išskroko atpilda už savo juodus darbus.

Albertas RUGINIS

Sveikiname

Laikas gydo visokias žaizdas,
Laikas mūsų jau pakeitė veidus,
Bet jaunystės brangiausias dienas
Vis prisimenam už grotų praleistas...
Garbingo 90-ojo jubiliejaus proga
nuoširdžiai sveikiname buvusią politinę kalinę **Angelę STANEVIČIENĘ**.

Linkime stiprios sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Kauno filialas

* * *
Garbingo 85-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname **Anelę JAKŠTIENĘ** ir **Emiliją MOLIEJIENĘ**, 70-ojo – **Benediktą BELIAUSKĄ**.

Linkime sveikatos ir ilgų gyvenimo metų.

LPKTS Kauno filialas, Palemoniečiai buvę trentiniai

* * *
Nors pabalo plaukai,
Lyg žolė nuo šalnos,
Bet ilgai dar širdis bus jauna.
Lai gyvenimas laimės dar daug dovanos,
Lai šviesi kiekviena bus diena!

Nuoširdžiai sveikiname: 90-ojo gimtadienio proga **Julijoną MASAITĮ**, 75-ojo – **Kazimierą KREGŽDAITĘ**, 65-ojo – **Vytautą KAIRĮ**.

LPKTS Jurbarko filialas

* * *
Gražiausią metų leiski palinkėti,
Te niekados nebus rudens.
Pavasariai tebus džiaugsmu nusėti
Ir laimė širdyje gyvens.
Lai gyvenimą Tau puošia
Skaidri ir linksmiausia daina,
Nuoširdžiausią linkėjimų puokštę
Siunciām Tau jubiliejaus proga!

Garbingo 80-ojo gimtadienio proga **Vladą ADOMAI- TIENĘ** sveikina –

LPKTS Palangos filialas

Deimantinių vestuvių proga sveikiname mieluosius Tėvelius – **Genę** ir **Joną KLIUČINSKUS**, gyvenančius Šilalės rajone, Kaltinėnuose.

Tremties baltuose speigynuose pražydo Jūsų meilę. Tvirtą lyg deimantą išsaugojote ją ir Tėvynėje. Jau 60 metų varguose ir džiaugsmuose esate kartu ir pasiaukojančia meile šildote artimųjų širdis.

Linkime stiprios sveikatos, laimingų gyvenimo metų ir Dievo palaimos.

Dukterys Nijolė, Marytė, Onutė, žentai, septyni vaikaičiai ir šeši provaikaičiai

* * *
75-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname **Joną NEVULĮ**, Laisvės kovų dalyvį, ilgametį choro „Atmintis“ narį.

Linkime džiaugsmo, kurio pasaulyje tiek maža, laimės, kurios niekam nebuvo per daug, stiprios sveikatos, ilgų laimingų gyvenimo metų ir Dievo palaimos.

LPKTS Alytaus filialas

Susitikimas su buvusiais tremtiniais ar politiniais kaliniai labiausiai sužavė jų ištikimybe tautos idealams, pasiukoju į šeimai ir begaline viltimi, puoselėta nuo pirmųjų tremties dienų – sugrįžti į gimtuosius namus.

Gyvenimo ir likimo negandu, sunkiausią tremties metų užgrūdinti žmonės stebina valios stiprybę, per vargą siekiant paprasto ir kilnaus tikslą – išlikti, igypti profesiją, išsaugoti tėvų puoselėtus moralės idealus. Šiandien mus, jau laisvus, atkūrusius Lietuvos nepriklausomybę, savo gyvenimo patirtimi gali bežodžių pamokytivyriausioji karta. Ko galime pavydėti jiems, vargū vargus iškentėjusiems? Ko mums šiandien trūksta, ko pasigendame, ko laukiamė iš tautos vadų? Ko neturime teisės nužudyti savyje? Kaip nepalūžti nuo kasdienybės melo ir netiesos, kuo tikėti?

Apie tai ir kalbuosi su buvusiu tremtiniu, odontologu Petru SKIRIUMI, prašau prisiminti vaikystę tremtyje.

* * *

„Mano gimtinė – Akstinų kaimas buvusioje Tauragės apskrityje. Kaime buvo aštuoni ūkininkų vienkiemiai. Cia ūkininkavo ir mano tėvas su broliais, turėjė 40 hektarų žemės. Visi šeimos narai dirbo neskaiciuodami laiko, šventai mylėjo žemę, saugojo ūkį, kol 1949 metų kovo 27 dieną atėjė sovietų kareivai su kelias stribais išvarė šeimą iš namų. Ištremė visą mūsų kaimą. Ko nepaėmė kareivai, išgrobstė stribai.

Mūsų išvežti atėjė stribai ne visi buvo iš Batakių valsčiaus, ne visus pažinojome. Tai buvo pirmoji mano vaikystėje suvokta išdavystė. Mačiau juos, uoliai talkinusių kareiviams. Iš namų stribai mus išvarė botagais, o i tremtį išlydėjo ginkluoti sovietų kareivai, – prisimena Petras Skirius. – Tėvai kurį laiką slapstėsi, nenakvadavo namuose, glaudėsi pas kaimynus, močiutė Marijona slėpėsi pas tévo brolį Klaipėdoje. Tik senelis Jonas vieną dieną persižegnojo ir, pasakės: „Niekur neisiu iš savo namų“, liko nakvoti troboje.

Kaip tik tą naktį, kai mus išvarė tremtin, namuose buvo visa šeima. Tada ir suėmė mus: apsupo, išvarė iš trobos aštuoniasdešimtmetį senelį Joną, mamą Zofiją ir mane, dar vaiką, penkerių metų. Vienas stribas, kurį tėvas pažino, liepė: „Bék! Miškas netoli...“ Tėvas bėgti atsisakė ir žiūrėdamas stribui į akis ištare: „Nepaliksiu savo šeimos“.

Kas gali žinoti, ar tikrai

stribas būtų leidęs tėvui pagėti, ar kulką būtų pasivijuvi bėgantį? Stribas nustebė, o tėvas pakartojo: „Nepaliksiu šeimos...“

Visų tremtinį likimai daugiau ar mažiau panašūs, tačiau mums, ištremtiems vėlesniais okupacijos metais, svetimame krašte buvo lengviau išskurti, nepatekome už poliarinio rato. Gerai prisimenu: geležinkelio atvežę į Irkutsko sritį, išlaipino visus pramoninėje gyvenvietėje Sujetichoje prie geležinkelio. Netoliese, vos dyvyla kilo-

ir laukė atvykstančių pirklių, kad tremtinius darbams toliau išvežtų. Pirkliai pirmiausia išsirinko jaunus, darbinus, sveikus. Apžiūrėjo taratum vergus, bet mūsų nepaėmė. Taip ir liko vaizdas akyse: sėdi barzdotas, galvą nūnarinės senelis, mama, mane aplėbusi, ir tėvas su savo pjūkleliais. Nužiūrėjo mus „socializmo statytojai“, kričkai įvertino, rusiškai pasitarė ir... paliko priemiestyje, nebevežė toliau. Beje, tėvas, gimęs 1900 metais, buvo dar prie caro baigęs keturių ru-

šeima pajėgė apdirbtį, tai mes greitai ir savo daržovių pasi-auginome. Dirbome sunkiai, suaugusieji ir vaikai. Kurie dirbtį pajėgė, šiek tiek prasi-gyveno. Toliau už Sujetichos buvo politinių kalinių lageriai. Ten tai vargo žmonės, kankinami bado ir sunkaus darbo. Matydavau, kai pasibaigus dienai kalinius varydavo kolonomis kareiviai su sunimis. Ėjo jie išvargė po sunkių darbų tylėdami, o mes skubėdavome jiems įduoti bulvių ar duonos ga-balėli. Mačiau, kaip kaliniai skubiai supjaustė bulvę slėpdavo ją kepurėje.

Man, dar vaikui, nesuvokiančiam pasaulio galingųjų politikos vingrybių ir „tiesos“, širdį suspausdavo. Gerai, kad vaiko pasaulyje sunčūs prisiminimai neužgožia šviesesnių jausmų. Vaikystė visada palieka vietos juokui ir smalsumui, mažiemsdžiaugsmams. Barakuose gyveno ne-mažai tremtinų ukrainiečių, su kuriais tėvas greitai susidraugavo ir lengvai susikalbėdavo. Kartais pas tévą pasikalbėti užeidavo ukrainietis Volodia, atsinešdavo ir buteliuką vaišems. Ilgai jie šnekėdavosi apie tai, kaip čia atsidūrė ir kas bus toliau, kas visų laukia. Volodia buvo ištremtas už pagalbą „banderovcams“ – taip ukrainietis vadino savo krašto partizanus...

Tremtyje išgyvenome aštuonius metus.

Iš mūsų tremties gyvenimo išsiminė ryškios asmenybės, sutelkusios vaikus ir jaunimą. Jauni ir energingi vaikinai, išmokę vairuoti, greitai subūrė tremtinius, įrengė sporto aikštelię. Cia susirinkdavo jauni ir vyresni, vaikai mokėsi žaisti krepšinių, rengėme sporto varžybas. Sekmadieniais vykdavo gegužinės su šokiais ir lietuviškomis dainomis. Vietiniai stebėjosi, kad tremtiniai negirtauja ir nesimuša, o mus tos dvasingos ilgesio dainos apie Tėvynę mokė bendravimo ir meilės žmogui. Atsimenu didelį sporto entuziastą tremtinį Joną Latožą nuo Tauragės.

Susirinkimų ir vakarėlių sieja tapo Ernestas Vinkleris iš Biržų. Buves klierikas Bitvinskas rengė vaikus Pirmajai Komunijai, mokė maldų ir Ti-kėjimo tiesų. Žinau, kad grįžęs į Lietuvą, jis dirbo Šėtoje. Idealistas buvo, gražus žmogus, skelbęs, kad nieko nėra brangesnio už gimtinę. Skatino jis jaunimą siekti tikslo, tikėti ateitimis.

Prisimenu ir mūsų mo-kylos mokytoją Levą Ivano-

vičių, buvusį karį veteraną. Mégome ir gerbėme jį už tai, kad mokytojas vienodai vertino ir tremtinį, ir vietinių kariškių vaikus. Dabar suprantu – tai buvo tikras pedagogas. Apie tremtistengdavosi nekalbėti, net neminėti. Mums aiškindavo tik bendražmogiškas elgesio, padrumo tiesas ir suteikė dalykinį žinių, kurių, kaip sakydavo, prireiks sugrįžus namo. Pagrindinės žinios, aišku, buvo matematikos ir rusų kalbos, kurios mes nė vienas iš tremtiniių vaikų nemokėjome. Beje, mokykloje mums visiems reikėjo „kovoti“ už teisę būti pionieriumi. Kadangi tremtinii vaikai „kovoti“ nenorejo, tai mokytojas mūsų ir neragino pioneriais tapti. Tokį prisimenu savo tremties mokyklos mokytoją.

Kita pedagogė Jekaterina Fiodorovna, dar jauna, kartą mus nustebino. Atėjusi į klasę, liepė atsistoti ir pranešė, kad mirė Stalinas. Liepė vi-siems verkti. Visa eilė pravirko chorū. Kariškių vaikai tikrai pravirko, o mūsiškių išspaustos ašaros, matyt, nukrito visai dėl kitokių minčių. Šiaip ar taip, mes buvome dar vaikai – liepė verkti, tai ir stengėmės...

* * *

Kol mano pašnekovas nutiles prisimena vaikystės išpu-džius tremtyje, pasakysiu, kas buvo toliau.

Petro Skiriaus šeima sugrįžo iš tremties po Stalino mirties, metais anksčiau nustatyto tremties laiko. Grįžęs tėsė mokslus Klaipėdos 7-oje vidurinėje mokykloje, kur buvo dėstoma rusų kalba. Lietuvių kalbos vaikinui dar teko pasimokyti.

1963-aisiais, baigęs vidurinę, išstojo į medicinos mo-kyklą. Igięs dantų techniko specialybę ir trejus metus padirbėjės, tėsė medicinos studijas Kauno medicinos institute. Baigęs mokslus dirbo Kėdainiuose, Kaune. Užau-gino tris dukteris; merginos pasirinko tévo profesiją ir dirba Lietuvoje.

* * *

„Jau mažai belikę buvusiu tremtiniių, su kuriais dažnai susitikdavau. Dabar ne vie-nam sveikata jau neleidžia atvykti į tradicinius susitiki-mus.

Apie savo kartos jaunimą tremtyje galiau pasakyti daug gero: tarp lietuvių nebuvu girtuoklyscių. Saugojome lietuviybę širdyje. Ir ne žodžiais tą meilę rodėme: vie-nintelė tremtinį svajonė buvo sugrįžti į Lietuvą ir dirbtį tévynėje.

(keliamas į 9 ps.)

Petro Skiriaus tėvas – Pranas Skirius, grįžęs iš Sibiro į gimtinę

Petras Skirius su aukteriu Monika, Aiste ir zmona van-da Palangoje

metrų nuo Taišeto, buvo prie-miestis – „žilgorodok“.

Mes nieko neturėjome, nieko iš namų nespėjome pa-siimti, taip skubino stribai vi-sus tremtin išvaryti. Tėvas su-griebé keletą pjūkiukų, kurių vėliau labai prireikė. Iš mūsų kaimo tą dieną išvarė net vi-siskai nusigyvenusį dvarinin-ką, tai šis ir duonos kelionei išsidėti neturėjo. Tik pakulų maišą pasiėmė, beje, ir tas jam pravertė. Sujetichoje buvo iš-laipinta daug ūkininkų su šeimomis ir iš kitų vietovių. Iš-rikiavo mus visus su dėžėmis, maišais, ryšuliais vienon eilēn

siškas klases, tai jis, kaip raštingą žmogų ir šiek tiek žinan-tį rusų kalbą, pasiėmė į darbą sandėlyje. Dėl to mūsų šeimai buvo lengviau nei kitiemis. Su-jetichoje liko vos kelios še-iemos, visos su mažais vaikais.

Tėvas dirbo hidrolizés ga-mykloje, sandėlyje, mama ėjo dirbtį į kitą gamykla pagalbi-ne darbininke. Gyvenome ankštame barake. Po dvejų metų, vos kiek uždirbęs, tėvas nupirkо ožką ir išrausė že-minę gyvuliams laikyti. Dar po trejų metų nusipirkome paršelį. Kadangi tremtiniamis leido žemės naudoti tiek, kiek

Tai išsaugojo atmintis

Marijampolės savivaldybės Želsvos pagrindinės mokyklos mokinės Vytautės GRÉBLIKAITĖS rašinys (mokytoja Laima Malinauskienė)

Mano senelė buvo ypatinguo žykių liudininkė, tačiau jos pasakojimas skambėjo labai paprastai ir įtikinamai. Mes, vaikaičiai, niekada ne pagalvojome, kad paprasti kaimo žmonės galėjo pasielgti kitaip. Senolė papasakojo apie vokiečių tautybės berniuko gyvenimą karą ir pokario metais. Šiandien jis – gerai pažįstamas visoje apylinkėje. Šio žmogaus atvykstančiolaukia vaikai, mokytojai mokykloje, seniūnijos darbuotojai. Labiausiai svečio iš Vokietijos ilgisi likimo sesuo – mano močiutė.

Manfredo istorija

1945-ieji Manfredui buvo atsisveikinimo su vaikyste metai, paženklinti badu ir netekimi. Prisiminimai gyvi iki šiol: „Tos žaizdos vis dar degina širdj, atmintyje vis iškyla vaizdai, kurių neįmanoma pamiršti,“ – sako jis.

Berniukui tada buvo penkeri. Ėjo paskutiniai karo metai, frontas sparčiai ritosi į Vakarus. Artinosi sovietų kariuomenė. Vasarą motinai su keturiais mažamečiais vailais teko palikti namus prūsų žemėje, nes tėvas kariavo vokiečių armijoje. Išsekusi, suvargusi šimą keliavo iš vieno krašto į kitą, vietinių gyventojų prašinėdama maisto, šilumos. Vasarą, neatlaikiusi tokio gyvenimo būdo, nuo išsekimo mirė motina. Vėliau iš bado – jauniausias brolis. Trys našlaičiai liko visai vieni, be duonos kąsnio. Duoneiliaudami, retkarčiais geru žmonių apnakvydinami, vailai keliavo toliau.

Karas baigėsi, našlaičių kančios – ne. Ėjo 1946 metai. Patarus vienai moteriai, netoli Tilžės, mažieji slapta išlindo į prekinį traukinį. Taip atsidiure Kauno geležinkelio stotyje. Alkani, suvargę, išsekę vėl keliavo iš miesto į miestą, iš kaimo į kaimą. Pasiekė Suvalkiją. Čia našlaičius globojo geri žmonės. Naujienos kaime Manfredas surado naujus tėvus ir šilumą mano senelės Marijos tėvą Paškauskų šeimoje.

Tada močiutei buvo vienuolika metų. Sako, kaip šiandien, prisimenanti tą dieną: „Buvo ruduo, pietų metas, kai į namų duris pasibeldė mažutis, didele skrybėle, platiomis kelnėmis, juodą „terbukę“ laikantis vaikutis. Davėme valgyti, ant „liuktuko“ pasišildyti pasodinome. Taip jis pabuvovo pas mus puse dieinos. Dėdė pasiūlė pasilikti tą berniuką, juk gaila buvo tokio mažučio.“

Našlaitėlis tapo naujuoju Paškauskų šeimos nariu. Se-

nelės dėdė Edvardas Paškauskas vaikiuką įsisūnijo, išrinko Vytauto vardą, suteikė savo – Paškausko pavardę. Namuose, pasak senelės, Vytkas nestokojo nei duonos kąsnio, nei meilės. Berniukas tapo visiems savas: mano močiutei brolis, jos tėvams – sūnus.

Senolė pasakoja, kad ypač Vytką globojo jo įtėvis Edvardas Paškauskas: „Abu jie buvo tarsi neišskiriami draugai. Tėvas išmokė berniuką arkliu jodinėti, mat Vytkas ēmė labai arkliais domėtis. Prie ūkio darbų abudu eida vo. Gudrus, gabus vaikas buvo. Greitai lietuvių kalbos pramoko, tiesa, kalbėdavo šiek tiek grebluodamas. Naujienos pradinę mokyklą lankė“. Kartu pragyveno penke riūs metus.

Atėjo 1950-ieji. Sovietų valdžios įsakymu, visi vokiečiai privalėjo užsiregistrouti. Pasak senelės, 1951-ųjų pavasarį į namus atvyko sovietų kareiviai. Vytautui liepė greitai rengtis į su jais važiuoti. „Labai skaudu buvo. Mes su mama pradėjome verkti, bandėme tuo pat Vytkui ryšulėlį suruošti. Idėjome valgio, drabužių, pinigų. Užrašėme savo adresą didelėmis raidėmis. Įdarvėme į ranką, prisakėme mums rašyti. Įtėvio Edvardo Paškausko tuo metu nebuvo namuose. Grįžęs ir neradęs vaiko, labai nusiminė.

Prabėgo keleri laukimo ir nerimo metai. Iš Vytkuko nebuvo jokios žinelės. Apie tai dažnai tyliai pasikalbėdavo šeimos nariai. Kaime po karo buvo neramu ir pavojinga. Tokie baisūs laikai buvo, kad patys nedrižome Vytko ieškoti, – prisimena Marija.

Aš bei kiti mano senelės vaikaičiai sužinojome, kaip berniukas iš Rytų Prūsijos tapo mūsų močiutės mylimu broliu. O kas toliau?

Marija negali sulaikyti ašarų kalbėdama apie 1993 metus. Tada, po 42 metų pertraukos, į duris vėl pasibėdė Vytautas Paškauskas, tiesa, jau tapęs Manfredu Švaku. Atvažiavo – sugrižo įs pačią tauriausią jausmų vedinas. I Lietuvą jis vedė dekingumas, prisirišimas, meilė, ilgesys...

Senoji Marija pasakoja: „Žiūri pro langą. Trys ar keturi nepažištami vyrai ateina. Išsigandau. Galvoju, ko jiems čia reikia? Pabeldė į duris. Vienas iš jų, pamatęs mano išgąstį, klausia, ar nepažist, Zaliauskiene? Čia jūsų Vytaas. Silpna pasidarė. Nežinojau – juoktis ar verkti? Mano mama Teofilija Paškauskaitė dar gyva buvo. Per ašaras né žodžio negalejo ištarti. Juk

vaikas po šie tiek metų grįžo“.

Pats Manfredas apie savo šeimos paieškas Lietuvoje štai ką pasakojo: „Sovietų kareivai paėmė iš Paškauskų šeimos. 1951 metais mane kartu su broliu ir seserimi nuvežė į Rytų Vokietiją. Apgyvendino vaikų namuose. Labai norėjome kalbėti lietuviškai, bet mums drausdavo. Tada su broliu lietuviškai kalbėjome pasislėpę, kai niekas negirdėjo. Vėliau per Raudonąjo Kryžiaus organizaciją mus surado tėvas. Šeima, jau be mamos, naują gyvenimą pradėjo nelengvai. Bet po daugelio metų visi gana gerai susikūrėme savo gyvenimus“.

Manfredas sako, kad niekada nepamiršės tų penkerių metų, praleistų pas Paškauskus. Įtėviams jis raše, kai buvo vaikas, nesiliovė jų ieškojės ir suaugės. Tačiau tais laikais laiškai Paškauskų nepasiekė. Tiki atkūrus Neprisklaušomybę, Vokietijos pilieciui atsirado galimybė sugržti į savo antrąją Tėvynę Lietuvą.

Galiausiai Manfredas surado mano senelės Marijos namus bei jos sukurtą gausią šeimą. Dabar su močiutės broliu bendraujame visi kartu. Džiaugiamės jo vizitais, gėrimės kilniais darbais. Buvo Paškauskų Vytaas pasakoja, kad jo širdis, net prabėgus keiliems dešimtmeciams, taip ir liko Lietuvoje, o Paškauskai visada buvo ir bus jo šeima. Juk gerumo niekada nebūna per daug, o artimų, mylimų žmonių negali išskirti nei nuololiai, nei laikas.

Šis puikus žmogus padeda Lietuvos vaikams ir mūsų mokyklai. Vokietijoje Manfredas Švakas subūré organizaciją „Pagalba Lietuvos vaikams“, kuriai pats vadovauja, surado mokyklą, kuri noriai bendrauja su Želsvos pagrindine mokykla.

Mes, mokiniai, visada labai laukiame šv. Kalėdų. Tada sutinkame svečius iš Vokietijos, atvyksta Manfredo bendraminčiai, tokie pat gerios valios žmonės. Jų raudonus kryželiai pažymėtas sunkvežimis atveža ne tik materialinę pagalbą, bet ir šventę visai gyvenvietei. Vyksa iškilmingas koncertas, Kalėdų senelis arba šv. Mikolaus apdovanoja šventiniais palinkėjimais ir dovanėlėmis.

Karo žiaurumas, netektys, sunkumai neužgniaužė šio žmogaus širdyje pačių kilnaius iš jausmų. Neužgožė šviesaus proto, nenugalėjo valios, pastangų, drąsos šiaume pasaulyje siekti gėrio. Jis pasiekė finišo juostą kaip laimėtojas. Ižengė į naujų pasaulių, vedinas tyro širdies balso „grįžti į Tėvynę“ ...

Sveikiname

Sveikiname sausį gimusius LPKTS Rokiškio filialo buviusius tremtinius jubilejaus proga:

**70-ojo – Kristiną SADAUSKAITĘ-DANIENĘ,
85-ojo – Praną VENSLOVĄ.**

Tegul dangus Jums sėkmę lemia,
Visuos darbuos, visuos keliuos,
Tegul gyvenimo kelionė –
Tik sveikata ir džiaugsmas lydi jus.

Sveikatos, energijos, gražiausių gyvenimo dienų, Dievo palaimos linki –

LPKTS Rokiškio filialas

Gražaus Jubilejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Telšių filialo tarybos narę Bronislavą BIKNIUVIENĘ.

Laikas užrašo dar vienius metus –
Tegul jie Tau nešykštės tylos,
Kai skėsi triukšme.
Jaukumo, kai vėjas nerims...
Šilumos, jei pajusi vienatvę.
Linkime Dievo palaimos ir džiaugsmingų akimirkų!

LPKTS Telšių filialo taryba

Kad svarbūs sumanymai būtų sėkmingi,
Kad visad payvystų pradėti darbai,
Kad brangūs Jums žmonės būtų laimingi,
Draugams atviri būtų Jūsų namai.
Jęgu, kad nestigti, širdies, kad neslēgtų,
Kad visad ir viskas būtų gerai.

Gražaus 55-ojo gimtadienio proga sveikiname LPKTS Kretingos filialo pirmininkę, gimusią tremtyje, Valeriją ŽALIENĘ.

Linkime stiprios sveikatos, neblėstančios energijos, laimingų gyvenimo metų ir Dievo palaimos.

LPKTS Kretingos filialas

Išlikti žmogumi tautai

(atkelta iš 8 psl.)

Aš tikiu, kad jaunuolai, kurie dabar dirba Anglicoje ar kitur, dar sugriš į Lietuvą. Sunku apie šių dienų Lietuvą ir jaunimo, ypač tų, kurie darbo čia neturi, o už mokslą neįstengia sumokėti, nuotaikas kalbėti. Daug pas mus melo ir neteisybės. Vos kiek pabuvęs valdžioje, mažiausias valdininkėlis pasijunta esąs didis. Trūksta meilės žmogui ir elementariai žmogiškų jausmų, padorumo, sąžinės. Per nelyg vertinami pinigai, tikslu tampa karjera. Pasigendu santūrios, protinges diplomatijos bendraujant su kaimynais – artimais ir tolimesniais. Mano karta net suniausiai tremties metais žinojo šventą tiesą: žmogus gražus ir didelis savo dvasingumu, o meilė giminėi – ne žodžiaus nusakoma. Negerbia šių dienų išrinktieji mūsų politikai nei mokslo, nei švietimo, nei kultūros. Nesistebiu išgirdęs kritikos žodžius valdžios adresu, kai pas mus daugiausia „napoleonų“, žinančių, kad „valstybė – tai aš!“

Labai noriu tikėti, kad gyvenimas pasikeis, kol dar nesėjome išvykti į užsienį. „Atsistrekdamas su šnekovu, padékojau už tau rias mintis ir dar paklausiau: „Ką norėtumėte palinketi ar paprašyti mūsų politikų?“

„Manau, jog visi mūsų linkejimai ir prašymai jau ne kartą buvo išsakyti ir... neišgirsti. Belieka pareikalauti: nevykite sveikų protinges mūsų jaunuolių iš Tėvynės savo demagogiškais pažadais, nepakeliamais būties mokesčiais, bedarbyste, didžiuliais mokesčiais už mokslą. Nejaugijimiems tikrai neaišku, kai tau tati, norinčiai išlikti pasaulio žemėlapyje, kito kelio néra: vienintelis keliais įsėkmę – tai keliais pirmyn savo Tėvynėje“.

Dar kartą dėkoju už pokalbių ir tikiu, kad Lietuva bus gyva, kol gerbs šitaip mažančius savo piliečius.

Janina SEMAŠKAITĖ

Apie nelengvą ir garbingą Felikso Mažeikio gyvenimą

(atkelta iš 6 psl.)

Ligoninės personalas ir gydytojai buvo tikri patriotai ir vieningi – suorganizavo Felikso pabégimą. Pabėgti Feliksui padėjo ir jis slaugė Konstancija Bliidžiūtė-Krankaliénė, partizano Alfredo Kankalio, padėjusio sužeistam Feliksui pasitraukti iš mūšio lauko, žmona, ir Alma Kankalytė, Alfredo sesuo, būsiama Felikso žmona.

Toliau seké nelengvi partizanavimo metai, gyvenimas bunkeriuose, slapstymasis Krankalių sodyboje. 1947 metais atsirado agentas, už pinigus siūlęs asmens pažymėjimą. Gavęs pažymėjimą Feliksas išvažiavo į Latviją, tačiau ten buvo suimtas. Kovą panašiai buvo suimti ir Alma Kankalytė, jos tėvas Rudolfas Krankalis bei Konstancija Krankalienė. Jie nieko neišdavė, nors tardymai Rokiškyje truko gan ilgai. Pagaliau juos pervezė į Panevėžį.

ži ir ten 1947 metų gegužės 4 dieną jie išgirdo tribunolo nuosprendį – visiems pataisos darbai lageryje, vėliau – tremis, be teisės grįžti į Lietuvą. Nuteisė: Feliksą Mažeiki – 10 metų, Almą Krankalytę – 8 metams, jos tėvą Rudolfą Krankalį – 8 metams, Konstancią Krankalienę – 7 metams.

Feliksas Mažeikis ir jo žmona Alma pateko į Norilsko lagerius. Pasibaigus baumės terminui, Alma anksčiau, Feliksas – vėliau, privalėjo gyventi tremtyje Norilsko, be teisės iš ten išvykti. Ten ir gyveno, augino sūnų Vytautą.

Sulaukė pensijos 1976 metais parvyko į Lietuvą, tačiau per 24 valandas privalėjo Tėvynę palikti. Apsigynės Latvijoje. Felikso žmona Alma po netikėtos ir sunkios ligos mirė 1992 metų vasarį. 1992 metų gruodžio 5 dieną Feliksas pagaliau grįžo į Tėvynę ir apsigynės Rokiškyje.

Felikso tévai mirė tremtyje Kazačinske: tėvas 1955 metais, motina 1969 metais. Brolis Stasys po 10 metų lageryje buvo ištremtas į Kazachstaną, iš ten į Rokiškį grįžo 1978 metais. Mirė 1990 metais.

Dabar iš Felikso bendražygių likusi gyva tik Konstancija Krankalienė, nesenai atsventusi 90 metų jubiliejų.

Feliksas, būdamas 16 metų, išstojo į jaunalietuvių būrij ir visą gyvenimą išliko aktyvus, širdyje nešantis Laisvės vėliavą. Feliksas Mažeikis – Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio narys, Lietuvos šaulių sąjungos Garbės šaulys, Sąjūdžio dalyvis. Apdovanotas 1-ojo laipsnio „Partizanų žvaigždė“.

Pagal Felikso Mažeikio knygą „Mano gyvenimas“ ir pasakojimus parengė Petras ŠALČIUS

Kauno širdis mažoje knygelėje

Kokioje kitoje vietoje dar galėtų būti pristatytais Mažasis keliautojo žinynas „Kauno senamiestis“, jei ne Laikinosios sostinės širdyje – Kauno Rotušėje. Knygos autoriai Junona ir Vytenis Almonaičiai miesto vadovus, draugus, knygos rėmėjus vasario 7-ąją pakvietė į baltąją Kauno gulbę pasidžiaugti ilgai lauktanaujaknygele, kuri pravers ne tik miesto svečiams, bet ir čia gyvenantiesiems, norintiems geriau pažinti savo miestą tarp dviejų upių. Nuo jų ir pradedama kelionė: „Nemuno ir Neris santaka – pati tinkamiausia vieta pradėti pažintį su Kaunu. Juk kas, jei ne vandens keilių sandūra, galėjo lemti įsikūrimą ir tolesnę plėtrą miesto, kurio senamiestis iš esmės telpa nedideliamė, dviejų upių ribojamame trikampyje?“

Knygelės įvade aprašomi „keli Kauno praeities bruožai“, o pagrindinėje dalyje pristatoma 50 svarbiausių lankytinų senamiesčio vietų – istorijos ir kultūros paminklų. Leidinį sudaro šeši skyriai: „Seniausioje senamiesčio da-

lyje“, „Rotušės aikštėje“, „Nemuno pakrantėje“, „Aleksoto pašlaitėje“, „Abipus senamiesčio ašies – Vilniaus gatvės“, „Senamiesčio ir Naujamiesčio paribyje“. Laikantis „gyvosios istorijos“ principo, aprašant lankytinus paminklus, supažindinama su svarbiausiais miesto praeities

bai turtingas ir turi potencialą turizmui, kurį būtina išnaudoti, tačiau visų pirmą suju reikia supažindinti lietuvius. Yra neapčiuopama turizmo nauda – vertės supratimo – žmogaus su miestu, su tėvynė. Autoriaus nuomone, jo misija bus atlikta, jei eidas senamiesčiu pamatys

Kauno Rotušės ceremoniečių Kęstutis Ignatavičius (kairėje) ir knygos autoriai Junona ir Vytenis Almonaičiai (dešinėje) Algirdo Kairio nuotr.

etapais, nuo pačių seniausių iki naujausių laikų. Aprašomi objektai išsidėstę netoli vienas kito, tad vadovaujantis šia knygele patogu keliauti pėsčiomis ar dviračiu.

Doc. dr. Vytenis Almonaitis pristatydamas knygą pabrėžė, kad Kauno Senamiestis yra unikalus: nors nedidelis, tačiau didingas. Jis la-

bent vieną žmogų, nešiną šia mažą raudoną knygele.

Kauno Rotušės ceremoniečių Kęstutis Ignatavičius paprieštaravo, jog misija bus atlikta, kai senamiestyje bus daugybė žmonių su keiliomis užsienio kalbomis išleistomis knygelėmis. Jis taip pat pasidžiaugė, jog šioje knygelėje, kurią galima vadinti

ILSEKITĖS RAMYBĖJE

Gertrūda Genovaitė Bertulytė 1919–2013

Gimė Jokymiškių k. netoli Jurbarko, ūkininkų Kotrynos ir Vinco Bertulių šeimoje. Brolis žuvo Antrajame pasauliniaiame kare. Bertulių sodyboje buvo įkurtas partizanų štabas. Genovaitė slaugė partizanus Petrą Paulaitį ir Kazimierą Kancevičių. Už pagalbą partizanams buvo nuošista 25 m. Kalėjo Magadano lageriuose. Grįžusi į Jurbarką keletą dešimtmiečių dirbo Jurbarko centrinės ligoninės Grietosios pagalbos tarnyboje. Čia buvo mylima ir gerbiama už nuoširdumą.

Palaidota Jurbarko kapinėse.

Užjaučiame artimuosius, kaimynus, bendražygius.

LPKTS Jurbarko filialas

Viktorija Wolf 1926–2013

Gimė Alytaus r. Ryliškių k. 1945 m. kartu sutėvai ištremta į Permęs. Gainskio r. 1958 m. šeima reabilituota grįžo į Lietuvą. Viktorija nuo 1992 m. buvo LPKTS Kauno filialo narė.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą, giminės ir artimuosius.

LPKTS Kauno filialas

Barbora Urbonaitė-Gataveckienė 1928–2013

Gimė Šurnokų k. Rietavo valsč. ūkininkų šeimoje. Mokėsi medicinos mokykloje, dirbo Pagramantyje. Rezistencinio pasipriešinimo metais partizanams teikė medicinę pagalbą. 1948 m. ištremus tévus į Sibirą – Buriatiją, Barbora su seserimi slapstėsi. 1950 m. buvo areštuota ir ištremta į Krasnojarsko kr. 1954 m. išvežta į Buriatiją pas tévus. 1959 m. ištakėjo už politinio kalinio Petro Gatavecko. 1961 m. grįžo į Lietuvą. Isikūrė Panevėžyje. Užaugino du vaikus, sulaukė penkių vakių. Nuo 1991 m. buvo LPKTS Panevėžio filialo narė.

Palaidota Panevėžio Kristaus Karaliaus parapijos kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame vyra, vaikus, vaikaičius, artimuosius.

LPKTS Panevėžio filialas

Janina Vaškevičiūtė-Staniūnienė 1932–2013

Gimė Bučionių k. Kaišiadorių r. ūkininkų šeimoje. 1948 m. su tévais ir seserimi buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Jarcevo r. Kryvliako gyv. Dirbo taigoje miško ruošos darbus. Iš tremties grįžo 1958 m. Dirbo statybose. Užaugino dukterį ir sūnų. Aktyviai dalyvavo LPKTS Kaišiadorių filialo veikloje.

Palaidota Kaišiadorių kapinėse, buvusių tremtiniai kalnelyje.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Kaišiadorių filialas

„mažuoju kauniečių katekizmu“, atgaivintas primirštas, bet labai taiklus epitetas „mažasis Vatikanas“.

Doc. dr. Junona Almonaitienė kalbą pradėjo cituodama knygos bendraautoriaus, savo sutuoktinio žodžius: „Negali mylėti to, ko nepažišt“
Pasak autorės, ši knygelė padės Kauną ne tik pažinti, bet ir pamilti.

Prof. habil. dr. Vytautas Levandauskas pasidžiaugė, jog tai pirmasis žinynas, skirtas vien Kauno senamiesčiui, todėl medžiaga koncentruota, žodis labai taupus, bet šiltas. Knigelė suskirstyta į šešis regionus, tačiau tai ne maršrutas, tai, pasak profes-

soriaus – galimybė rinktis. Savo kalbą menotyros profesorių baigė linkédamas šį vadovalą išeisti užsienio kalbomis.

Renginyje visuomenei buvo pristatyta ir naujoji Kauno pilies bokšto vėtrungė, sukurtą iš plieno ir žalvario. Jos autorius – Augustas Ramonas. Vėtrungė primena stilizuotą kirvį, kurį puošia keli simboliai: iškalta Kauno pilies pastatymo data – 1361 metai, miesto pavadinimas ir riteris. Tai kunigaikščio Kęstučio dokumentuose naudoto atspaudo kopija, kurio valdymo laikotarpiu į pastatyta Kauno pilis.

Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ

Skelbimai

Vasario 15 d. (penktadienį) 16 val. Klaipėdos universiteto Menų fakulteto mažojoje koncertų salėje (Donelaičio g. 4) Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sajunga kartu su TS-LKD Klaipėdos skyriumi rengia iškilmingą Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimą. Po minėjimo – šventinis koncertas.

Iėjimas nemokamas. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Vasario 15 d. (penktadienį) kviečiame Jus ir Jūsų artimuosius į Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimą Kruonio miške. **17 val.** šv. Mišias Kruonio bažnyčioje aukos vyskupas Juozapas Matulaitis. **18 val.** iš Kruonio miestelio aikštės į mišką, kur užkasti 1946 m. vasario 15-osios naktį žuvę trys Lietuvos partizanai, pajudės iškilminga eisena su vėliavomis, deglais, žvakėmis ir gėlėmis.

Dalyvaus Kaišiadorių rajono moksleiviai ir Kauno apskrities kudirkaičiai, Ariogalos gimnazijos moksleiviai, Jūrų skautai, visuomeninė organizacija „Vanagai“, Jaunieji Lietuvos patriotai, karų istorijos klubas „Grenadierius“, Lietuvos šaulių sajungos Kauno apskrities Vytauto Didžiojo 2-osios rinktinės jaunieji šauliai, choras „Perkūnas“, Kaišiadorių kultūros ir meno centro folkloro ansamblis „Verpeta“, Rumšiškių kultūros centro folkloro ansamblis „Pravienai“, KASP Dariaus ir Girėno apygardos 2-oji rinktinė, Divizijos generolo Stasio Raštikio Lietuvos kariuomenės mokykla.

Prašome nepamiršti šiltai apsirengti ir apsiauti, pasiimti žvakės, deglai, vėliavu ar vėliavėliu.

Teirautis tel. (8 346) 47 373, 8 682 65 678, 8 615 29 907.

Lietuvos valstybės atkūrimo dienos renginiai Kaune

Vasario 16 d. (šeštadienį):

10 val. šv. Mišios Kauno Kristaus Priskėlimo bažnyčioje (Žemaičių g. 31A) ir Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje (Nepriklausomybės a. 14A).

11 val. Kauno studentų, moksleivių bei visuomeninių organizacijų eisena nuo Kauno Kristaus Priskėlimo bažnyčios bei Kauno igulos eisena (kartu ir LPKTS Kauno filialo nariai) nuo Kauno Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčios į Vytauto Didžiojo karų muziejaus sodelį.

11.40 val. varpų muzikos koncertas Vytauto Didžiojo karų muziejaus sodelyje.

12 val. iškilmingas minėjimas, Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimo ceremonija, jaunesniųjų karininkų kursų vadų priesaikos ceremonija, gėlių padėjimas Vytauto Didžiojo karų muziejaus sodelyje.

12.40 val. šventinė akcija „Laisvės varpai“ ir koncertas Vytauto Didžiojo karų muziejaus sodelyje. Dalyvaus Rugiaveidė, choras „Božolė“ ir Jonas Čepulis su grupe.

13 val. projekto „Šimtmečio belaukiant: reikšmingiausi Pirmosios Lietuvos Respublikos įvykiai“ I etapas (1918–1922 m.) – pažinti, suprasti ir didžiuotis! Istorinėje LR Prezidentūroje Kaune (Vilniaus g. 33).

15 val. gėlių padėjimas prie paminklų, teatralizuotas susitikimas su istoriniais personažais bei retro muzikos koncertas Istorinės LR Prezidentūros Kaune sodelyje. Dalyvaus pučiamujų sekstetas „Brass Bravo“, Liudas Mikalauskas, Egidijus Bavikinas.

18 val. mišraus choro „Leliumai“ koncertas ir šv. Mišios Kauno Kristaus Priskėlimo bažnyčioje (Žemaičių g. 31A).

Vasario 16 d. (šeštadienį) 11 val. kviečiame į Valstybės atkūrimo dienos minėjimą Mėnaičiuose. **13 val.** Pašušvio kultūros namuose S. Sajaus sodybos archeologinių tyrimų medžiagą pristatys dr. Vyktinas Vaitkevičius. Po renginio vieno kilometro žygis iki S. Sajaus sodybos ir pasibuvimas prie laužo.

LGGRTC Genocido aukų muziejus ir Tuskulėnų rimties parko memorialinis kompleksas malonai kviečia į atvirų durų dieną, skirtą Vasario 16-ajai – Lietuvos valstybės atkūrimo dienai paminėti.

Vasario 16 d. (šeštadienį) nuo 10 iki 18 val. Tuskulėnų rimties parko memorialinėme komplekse (Žirmūnų g. 1F, 1N, Vilnius) Jūsų lauks turinės programos:

10–18 val. muziejinės ekspozicijos „Tuskulėnų dvaro paslapty“ lankymas (Balassis dvarelis, Žirmūnų g. 1N); Genocido aukų muziejaus kilnojamosios parodos „Ir jie mokėjo džiaugtis...“ apžiūrėjimas ir edukacinių užduočių atlikimas (Konferencijų salė, Žirmūnų g. 1F); koplyčios kolumbariumo lankymas.

12–13 val. režisierius Justino Lingio dokumentinių filmų „Partizanų stovyklų kompleksas Palapišės miške“ ir „Partizanų vaikai“ rodymas (Konferencijų salė, Žirmūnų g. 1F).

14–15.15 val. pažintinė ekskursija po Tuskulėnų rimties parko memorialinio komplekso teritoriją ir muziejinę ekspoziciją „Tuskulėnų dvaro paslapty“ (rinktis prie Konferencijų salės, Žirmūnų g. 1F).

15.30–17 val. režisierius Rimo Bružo dokumentinio filmo „Valstybės kelias. Vasario 16-oji“ rodymas (Konferencijų salė, Žirmūnų g. 1F).

Vasario 16-ają Genocido aukų muziejuje (Aukų g. 2A) ir Tuskulėnų rimties parko memorialiniame kompleksse (Žirmūnų g. 1F, 1N) nuo 10 iki 18 val. ekspozicijų lankymas nemokamas.

Vasario 23 d. (šeštadienį)

16 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) įvyks literatūrinė popietė „Tarp lobių – giimtoji žemė Lietuva“, skirta Tarmių metams. Koncertuos folkloro ansamblis „Kupolė“. Popietę organizuoja VšĮ „Renginiai tau“.

Maloniai kviečiame.

Vasario 24 d. (sekmadienį) 13.30 val. LPKTS Telšių filialas kviečia į Germantolio Telšių kredito unijos salę (Sedos g. 6), bus giedami Kalvarijų kalnai už gyvus ir Amžinybėn isėjusius tremtinius bei Laisvės kovų diavylius.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė,

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekėjų atspindžiai“ remia

Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 3 sp. lankai.

Kaina 2 Lt

Tiražas 2710. Užs. Nr.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE**Zofija Maurickaitė-Gedgaudienė**

1925–2013

Gimė Šilalės r. Pakalniškių k. ūkininkų šeimoje. Baigė Pajūrio žemės ūkio mokyklą, bet dirbtų neteko, nes 1951 m. su tėvais ir broliais buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Ačinsko r. Ištekėjo už politinio kalinio Jono Gedgaudo. Grįžo į Kretingą. Užaugino sūnų Sigitą. Zofija buvo viena iš LPKTS Kretingos skyriaus įkūrėjų ir aktyvi tarybos narė, visuomenininkė, saviveiklininkė, ilgus metus dainavo Kretingos būsių tremtinių ir bažnyčios chorouose.

Palaidotė senosiose Kretingos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnų, jo šeimą ir artimuosius.

LPKTS Kretingos filialas

Alfonsas Valatka

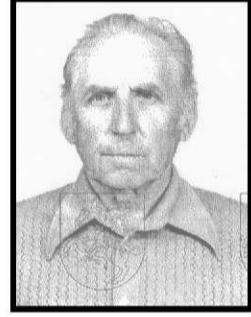
1925–2013

Gimė Kretingos r. Užpelkių k. ūkininko šeimoje. 1948 m. su šeima ištremtas į Sibirą – Irkutsko sr. Odinsko k. Dirbo miškų ūkyje. Sibire sukūrė šeimą su likimo drauge, užaugino du sūnus.

Palaidotės Palangos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame gimines ir artimuosius.

LPKTS Kretingos filialas

Alfonsas Užkurėlis

1926–2013

Gimė Rokiškio aps. Bajorų k. 1949 m. buvo ištremtas į Irkutsko sr. Zimos r. Dirbo lauko darbus, vėliau baigė traktorininkų kursus ir dirbo traktorininku. 1958 m. grįžo į Lietuvą, Rokiškio r. Bajorų k. Dirbo traktorininku Rokiškio tarybiname ūkyje.

Palaidotės Rokiškio Kalneliškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną Janiną, sūnų Renaldą ir artimuosius.

LPKTS Rokiškio filialas

Stanislovas Bieliūnas

1927–2013

Gimė Alytuje, Mykolo ir Elenos Bieliūnų šeimoje. Baigės Mokytojų seminariją mokytojavo Vabalių kaime, Alovės apskrituje. Ten susipažino su Genovaitė Vitkauskaitė, 1949 m. susituokė. Po metų rugpjūčio 17-ąją porai gimė duktė Aureliją. 1951 m. šeima ištremta į Irkutsko sr. Grišovo miestelį, nes žmona buvo artima Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanauskų Vanago giminaitė. Atšiauriamė Sibire Stanislovas įgijo elektrotechnikos specialybę, buvo darbštus, pareigingas, nagingas.

1957 m. su šeima grįžo į Lietuvą, pradėjo dirbti Kauno restauracinių dirbtuvėse, įgijo aukščiausią elektromonterio kategoriją. Stanislovas buvo patikėta dirbtui restauravimo darbus atstatant unikalų architektūros paminklą – Pažaislio kamaldulių vienuolyne ansamblį. Darbavosi ir Kunigų seminarijoje pas tuo metu kardinolą Vincentą Sladkevičių. Aktyviai dalyvavo politiniame ir visuomeniniame gyvenime..

Palaidotės Petrašiūnų kapinėse.

Nuoširdžiai gedi artimieji – duktė Aurelijai su vaikaičiais

Jonas Mikėnas

1927–2013

1948 m. iš Rokiškio aps. Skapiškio valsč. Mikniūnų k. su šeima išvežtas į Irkutsko sr. Nižne Udinsko r. 1957 m. grįžo į Rokiškį.

Dirbo kelių valdyboje, vėliau miškų ūkyje darbininku.

Palaidotės Rokiškio Kalneliškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, sūnų ir seserį Stasę, buvusią tremtinę.

LPKTS Rokiškio filialas

1948 m. iš Rokiškio aps. Skapiškio valsč. Mikniūnų k. su šeima išvežtas į Irkutsko sr. Nižne Udinsko r. 1957 m. grįžo į Rokiškį.

Dirbo kelių valdyboje, vėliau miškų ūkyje darbininku.

Palaidotės Rokiškio Kalneliškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, sūnų ir seserį Stasę, buvusią tremtinę.

LPKTS Rokiškio filialas

LRT

Pirmadienis, vasario 18 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 Emigrantai (k.). 10.00 Pinigų karta (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Namelis prerijose“. Ser. 16.00 „Kobra 11“. Ser. 17.00 „Senis“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Komisaras Reksas“. Ser. 19.45 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Jūrvilgo. Pertr. - 22.00 „Perlas“. 22.15 „Slaptasis Pakistanas“. Dok. 23.15 Vakaro žinios. 23.30 „Šnipai“. Ser. 0.30 „Senis“ (k.).

Antradienis, vasario 19 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Namelis prerijose“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Namelis prerijose“. Ser. 16.00 „Kobra 11“. Ser. 17.00 „Senis“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Komisaras Reksas“. Ser. 19.45 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Emigrantai. Pertr. - 22.00 „Perlas“. 22.15 Pinigų karta. 23.15 Vakaro žinios. 23.30 „Šnipai“. Ser. 0.30 „Senis“ (k.).

Trečiadienis, vasario 20 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Namelis prerijose“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Namelis prerijose“. Ser. 16.00 „Kobra 11“. Ser. 17.00 „Senis“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Komisaras Reksas“. Ser. 19.45 Stilius. Namai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Teisė žinoti. Pertr. - 22.00 „Perlas“. 22.15 Ugnies tramdytojai. 22.45 Pergalės kaina. 23.15 Vakaro žinios. 23.30 „Šnipai“. Ser. 0.30 „Senis“ (k.).

Ketvirtadienis, vasario 21 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Namelis prerijose“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Namelis prerijose“. Ser. 16.00 „Kobra 11“. Ser. 17.00 „Senis“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 „Komisaras Reksas“. Ser. 19.45 Vieša paslaptis. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Tautos aikštė. Pertr. - 22.00 „Perlas“. 23.15 Vakaro žinios. 23.30 „Šnipai“. Ser. 0.30 „Senis“ (k.).

Penktadienis, vasario 22 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Namelis prerijose“ (k.). 11.00 LRT Aktualijų studija. 12.00 Laba diena, Lietuva. 15.00 „Namelis prerijose“. Ser. 16.00 „Kobra 11“. Ser. 17.00 „Senis“. Ser. 18.15 Šiandien. 18.45 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.15 Duo-kim garo! Pertr. - 22.00 „Perlas“. 23.15 „Kiklopas“. Fant.f. 2008. JAV.

Šeštadienis, vasario 23 d.

6.00 Šventadonio mintys (k.). 6.30 Stilius. Namai (k.). 7.15 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 8.30 Gimtoji žemė. 9.00 Animacija. 10.00 Ryto suktinis su Z.Kelminkaite. 11.00 Durys atsidaro. 11.30 Septynios Kauno dienos. 12.00 „Ekologiškiai pasaulio namai“. Dok. 12.30 „Visatos stebuklai: Likimas“. Dok. 13.30 Juokis. 14.45 Vieša paslaptis (k.). 15.30 Pasaulio panorama. 16.00 Žinios. 16.10 Sveikinimų koncertas. 18.30 „Frosto prisilietais“. Ser. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 „Auksinis balsas“. 23.00 „Kuottelejė“. Komedija. 2008. JAV.

Sekmadienis, vasario 24 d.

6.00 Emigrantai (k.). 7.00 Ryto suktinis su Z.Kelminkaite (k.). 8.00 Girių horizontai. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopedija. 10.30 „Brolių Grimo pasakos: Baltuolė ir Rožytė“. Ser. 11.45 Cirko festivalis „Circo Massimo“. 12.30 „Planeta Žemė: Vandenvynų gelmės“. Dok. 13.30 „Šerloko Holmso nuotykių“. Ser. 15.30 Šventadienio mintys. 16.00 Žinios. 16.10 Popietė su A.Čekuoliu. 16.45 „Lyderiai“ su Audriumi Matoniui. 17.45 Keliai. Mašinos. Žmonės. 18.15 Mokslo ekspresas. 18.30 Stilius. Gyvenimas. 19.30 Bėdų turgus. 20.30 Panorama. 20.45 Europos balsas. 20.50 Savaitė. 21.15 Mūsų laisvės metai-1993. 23.45 „Visatos stebuklai: Likimas“ (k.). 0.45 „Ekologiškiai pasaulio namai“ (k.).

Televizijos programa

vasario 18-24 d.

TV3

Pirmadienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 7.30 Die-na. 8.00 „Biuras“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 „Šrekes Trečiasis“. Anim.f. 12.30 Animacija. 13.00 „Ponas Jangas“. Ser. 13.30 Animacija. 15.00 „Natalija“. Ser. 16.00 „Drasi meile“. Ser. 17.00 Diena. 17.40 Gyvenimo kryžkelės. 18.45 Žinios. 19.20 „Pamiršk mane“. Ser. 19.50 Prieš srovę. 20.30 Gyvenimas yra gražus. 21.00 „Moterys meluoja geriau“. Ser. 21.35 Vakaro žinios. 22.00 „Nusivylusios namų šeimininkės“. Ser. 23.00 „CSI Majamis“. Ser. 0.00 „Kaulai“. Ser. 1.00 „Firma“. Ser. 1.50 „Liudininkai“. Ser.

Antradienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 7.30 Die-na. 8.00 „Biuras“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 Gyvenimo kryžkelės. 12.00 Gyvenimas yra gražus. 12.30 Animacija. 13.00 „Ponas Jangas“. Ser. 13.30 Animacija. 15.00 „Natalija“. Ser. 16.00 „Drasi meile“. Ser. 17.00 Diena. 17.40 Gyvenimo kryžkelės. 18.45 Žinios. 19.20 „Pamiršk mane“. Ser. 19.50 Pilis. 20.30 Be komentarų. 21.00 „Moterys meluoja geriau“. Ser. 21.35 Vakaro žinios. 22.00 „Tėvynė“. Ser. 23.05 „CSI Majamis“. Ser. 0.00 „Kaulai“. Ser. 1.00 „Firma“. Ser. 1.50 „Liudininkai“. Ser.

Trečiadienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 7.30 Die-na. 8.00 „Biuras“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 Gyvenimo kryžkelės. 12.00 Be komentarų. 12.30 Animacija. 13.00 „Ponas Jangas“. Ser. 13.30 Animacija. 15.00 „Natalija“. Ser. 16.00 „Drasi meile“. Ser. 17.00 Diena. 17.40 Gyvenimo kryžkelės. 18.45 Žinios. 19.20 „Pamiršk mane“. Ser. 19.50 Akistata. 20.30 „Motina ir sūnūs“. Ser. 21.00 „Moterys meluoja geriau“. Ser. 21.35 Vakaro žinios. 22.00 Vikinguloto. 22.05 „Daktarės Hausas“. Ser. 23.05 „CSI Majamis“. Ser. 0.00 „Kaulai“. Ser. 1.00 „Firma“. Ser. 1.50 „Liudininkai“. Ser.

Ketvirtadienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 7.30 Die-na. 8.00 „Biuras“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 Gyvenimo kryžkelės. 12.00 „Motina ir sūnūs“. Ser. 12.30 Animacija. 13.00 „Ponas Jangas“. Ser. 13.30 Animacija. 15.00 „Natalija“. Ser. 16.00 „Drasi meile“. Ser. 17.00 Diena. 17.40 Gyvenimo kryžkelės. 18.45 Žinios. 19.20 „Pamiršk mane“. Ser. 19.50 Nuodėmų dešimtukas. 20.30 Patys pačiausiai. 21.00 „Moterys meluoja geriau“. Ser. 21.35 Vakaro žinios. 22.00 „Elitinis būrys“. Ser. 23.05 „Ieškotojas“. Ser. 0.00 „Kaulai“. Ser. 1.00 „Firma“. Ser. 1.50 „Liudininkai“. Ser.

Penktadienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 7.30 Die-na. 8.00 „Biuras“. Ser. 9.00 „Meilės sūkuryje“. Ser. 10.00 „Naisių vasara“. Ser. 11.00 X-Faktorius. 13.30 Animacija. 15.00 „Natalija“. Ser. 16.00 „Drasi meile“. Ser. 17.00 Diena. 17.40 Gyvenimo kryžkelės. 18.45 Žinios. 19.20 „Planaus tečiu“. JAV, 2007. Komedija. 21.30 „Transporteris“. Prancūzija, JAV, 2002. Veiksmo trileris. 23.15 „Lemtingas posūkis 2. Aklavietė“. JAV, Kanada, 2007. Siaubo trileris. 1.15 „Žandarės ir žandariukės“. Prancūzija, 1982. Komedija.

Šeštadienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 9.00 Mūsų gyvūnai. 9.30 Mamyčių klubas. 10.00 Svajonų sodai. 11.00 „Anastasija“. Anim. miuziklas. 12.50 „Urmų pigiau“. JAV, 2003. Komedija. 14.50 „Gatvės šokių“ D. Britanija, 2010. Drama. 16.55 „Choras“. Ser. 17.55 Pilis. 18.35 Eurojackpot. 18.45 Žinios. 19.00 „Šrekes“. Ilgai ir laimingai“. Anim.f. 20.40 „Seni vilkai“. JAV, 2009. Komedija. 22.20 „Lūšnynų milijonierius“. D. Britanija, 2008. Drama. 0.40, „Už priešolinės“. JAV, 2001. Karodrama. 2.35 „Kitokiai aš“. JAV, 2007. Komedija.

Sekmadienis

6.45 Telepardo duotuvė. 7.00 Animacija. 9.00 Sveikas žmogus. 10.00 Beatos virtuvė. 11.00 „Dinotopija“ (Dinotopia). JAV, D. Britanija, Vokietija, 2002. Nuot.f. 12.40 „Dar nebučiuota“. JAV, 1999. Rom. komedija. 14.45 „Gatvės šokių 2“ D. Britanija, Vokietija, 2012. Drama. 16.25 Juokingiausi Amerikos namuvaizdeliai. 17.00 „Choras“. Ser. 18.00 Nuodėmų dešimtukas. 18.45 Žinios. 19.00 Savaitės komentarai. 19.30 Chorų karai. 22.30 „Agora“. Ispanija, 2009. Istorinė drama. 0.55 „Lemtingas posūkis 2. Aklavietė“. JAV, Kanada, 2007. Siaubo trileris.

Baltijos TV

Pirmadienis

6.30 Televisorius. 7.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 8.00 Savaitės kriminalai (k.). 8.30 Auksrankiai (k.). 9.00 Ekstrasensų mūšis (k.). 10.00 Mitų griovėjai (k.). 11.00 Kalbame ir rodome. 12.00 „Svotai“ (k.). 13.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 14.00 „Laukinis“ (k.). 15.00 „Raudonas dangus“. Ser. 16.00 Ekstrasensų mūšis. 17.00 „Muchtaras sugržimas“. Ser. 18.00 Žinios. 18.25 „Laukinis“. Ser. 19.25 Cukrus. 20.00 Žinios. 20.25 Pliusai minusai. 20.30 Žvaigždutės. 21.30 Užkalnio 5. 22.30 „Gyvi numirėliai“. Ser. 23.30 Ekstrasensų mūšis. 0.30 „Laukinis“ (k.). 1.30 Bamba (S).

Antradienis

6.30 Televisorius. 7.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 8.00 Tauro ragas (k.). 8.30 Cukrus (k.). 9.00 Ekstrasensai detektyvai (k.). 10.00 „Alibi. Tapatybė“. Ser. 11.00 Kalbame ir rodome. 12.00 „Mentai“ (k.). 13.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 14.00 „Laukinis“ (k.). 15.00 „Raudonas dangus“. Ser. 16.00 Ekstrasensų mūšis. 17.00 „Muchtaras sugržimas“. Ser. 18.00 Žinios. 18.25 „Laukinis“. Ser. 19.25 Atsargai - moterys! 20.00 Žinios. 20.25 Pliusai minusai. 20.30 Juoko kovos. 21.30 Pasitarkime. 22.30 „Sausas išstatymas. Kova dėl valdžios“. Ser. 23.30 Ekstrasensų mūšis. 0.30 „Laukinis“ (k.). 1.30 Bamba (S).

Trečiadienis

6.30 Televisorius. 7.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 8.00 Užkalnio 5 (k.). 9.00 Juoko kovos (k.). 10.00 „Svotai“ (k.). 11.00 Kalbame ir rodome. 12.00 „Jūrų velniai“ (k.). 13.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 14.00 „Laukinis“ (k.). 15.00 „Raudonas dangus“. Ser. 16.00 Ekstrasensų mūšis. 17.00 „Muchtaras sugržimas“. Ser. 18.00 Žinios. 18.25 „Laukinis“. Ser. 19.25 Nema-toma tiesa. 20.00 Žinios. 20.25 Pliusai minusai. 20.30 Lietuvos muzikos legendos. 22.30 „Laimingas skaičius kitas“. Krim. drama. 2006. JAV. 0.35 „Laukinis“ (k.). 1.30 Brydės (k.). 2.05 Bamba (S).

Ketvirtadienis

6.30 Televisorius. 7.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 8.00 Žvaigždutės (k.). 9.00 Taip. Ne (k.). 10.00 Žmogus prieš gamtą. Šiaurinė Australija (k.). 11.00 Kalbame ir rodome. 12.00 Ekstrasensų mūšis (k.). 13.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 14.00 „Laukinis“ (k.). 15.00 „Raudonas dangus“. Ser. 16.00 Ekstrasensų mūšis. 17.00 „Muchtaras sugržimas“. Ser. 18.00 Žinios. 18.25 „Laukinis“. Ser. 19.25 Nema-toma tiesa. 20.00 Žinios. 20.25 Pliusai minusai. 20.30 Lietuvos muzikos legendos. 22.30 „Laimingas skaičius kitas“. Krim. drama. 2006. JAV. 0.35 „Laukinis“ (k.). 1.35 Brydės (k.). 2.05 Bamba (S).

Penktadienis

6.30 Televisorius. 7.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 8.00 Juoko kovos (k.). 9.00 Gyvenimo spalvos (k.). 10.00 Amerikos talentai VI. 11.00 Kalbame ir rodome. 12.00 Ekstrasensai detektyvai (k.). 13.00 „Muchtaras sugržimas“ (k.). 14.00 „Laukinis“ (k.). 15.00 „Raudonas dangus“. Ser. 16.00 Ekstrasensų mūšis. 17.00 „Muchtaras sugržimas“. Ser. 18.00 Žinios. 18.25 „Laukinis“. Ser. 19.25 Auksrankiai. 20.00 Žinios. 20.25 Pliusai minusai. 20.30 Savaitės kriminalai. 21.00 „Meilė suantspaudu. Visiškai slaptai 3“. Trileris. 2010. Rusija. 22.50 Amerikiečių imtynės. 23.30 Mityų griovėjai (k.). 0.50 „Laukinis“ (k.). 1.50 N-uoga (S). 2.20 Bamba (S).

Šeštadienis